

УКРАЇНЕЦЬ У ФРАНЦІЇ

L'UKRAÏNIEN EN FRANCE

Українсько-французький порадник

Складав: Ф. Петренко.

В ПОРАДНИКОВІ ЗНАЙДЕТЕ:

Французький Альфавет (азбуку). Основні правила французької вимови. 1000 найпотрібніших французьких фраз (речень) в перекладі й з наведеною по-українськи французькою вимовою. Короткий нарис історії Франції з подвійним текстом. Головні відомості про обов'язки чужинців у Франції, про необхідні документи, робітничі папери і т. п.

ВИДАННЯ

“Української Визвольної Бібліотеки”

ПАРИЖ

Читайте й поширяйте

ЄДИНІЙ СОБОРНИЦЬКІЙ ТИЖНЕВИК У ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

орган національної думки

Передплата на три місяці 12 франків. Закордон — 15 франків.

Адреса :

«LA PAROLE UKRAINIENNE»

Bolle postale № 40.

Rue Cler. Paris VII.

ХТО бажає збільшити революційний досвід боротьби
КОГО цікавить історія лицарського народу
КОМУ дорога визвольна ідея поневолених націй

той прочитає книжку

ФЕДОРА КРУШИНСЬКОГО

Національна революція в Ірландії

В своїй книзі автор подає головні події з боротьби хоробрих ірландців за свою націю й державу. Ті події, котрі відбувалися за наших національно-державних змагань та котрі аж пашать героїзмом і посвятою ірландських революціонерів.

Видання «УКРАЇНСЬКОЇ ВІЗВОЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ»

УКРАЇНЕЦЬ У ФРАНЦІї

L'UKRAÏNIEN EN FRANCE

Українсько - французький порадник

Складав: *Ф. Петренко.*

ВИДАННЯ

“Української Визвольної Бібліотеки”

ПАРИЖ

З М И С Т :

<i>Од Видавництва</i>	3
Французький Альфавіт	4
Про склад і наголос	5
Правила французької вимови	6
Розмови	17
Кілька слів про Францію	38
Марсейєза	48
Про права й обовязки чужинців у Франції	49
Інформаційна сторінка	59

ОД ВИЛАВНИЦТВА.

Франція завше була одною з найбільш гостинних країн на світі, а зокрема в новітню добу для українських витнанців, з усіх земель нашої Соборної Батьківщини. Одні приїздять сюди для заробітків, або для науки, інші для пристані, чи лікування, але найбільша кількість наших земляків знайшла захист на французькій землі як почалося лихоліття на Україні, під час масової еміграції з наших соборних земель.

Неважомо мине п'ятнадцять літ, як розпочалася наша еміграція до Франції — політична й заробітчанска, але й до сьогоднішнього дня нема на українському книжковому ринкові жадної помішної літератури, що допомогла б нашим людям орієнтуватися в нових обставинах, ознайомитися з мовою нового оточення. Ми беремося бодай в найменшій частині задовольнити цю потребу, випускаючи в світ нинішню помішну книжку "Українець у Франції" її надаючи їй найбільше практичних рис. Брак засобів не дозволяє, поки що, випустити її в більшому розмірі, тому її обмежуємося самим необхідним.

В першому розділі: "Правила французької вимови" подаємо основні підстави для ознайомлення з французькою вимовою й декілька сторінок практичних розмов. На цей розділ звернено особливу увагу, щоб з нього скористали не тільки ті, що бажають вийти до Франції, чи й ті, котрі вже практично надбрали певну кількість знання французької мови. Цей розділ допоможе їм практично надбане знання французької мови впорядкувати й скріпити для дальшої науки її. До цього розділу додаємо й деякі відомості про Францію, вважаючи, що варто бодай коротенько знати історію тієї нації, котра дає нам захист і можливість зорбітку. Причім, при французькому тексті ми подаємо й український переклад, щоб і з цього скористати для науки французької мови. В другому розділі: "Про права й обов'язки чужинців у Франції" ми подаємо найбільш необхідні й практичні відомості про документи, потрібні на в'їзд, перебування й виїзд із Франції, про робітничі папери й право на працю та деякі вказівки практично-правового значення. А в третьому розділі: "Інформаційна сторінка" даемо горстку інформацій та потрібних адрес французьких установ і українських організацій. Останні, певне, не всі вийшли сюди, але не з нашої вили. Наш заклик до відповідних чинників не знайшов належного відгуку.

Париж, 1934.

— УКРАЇНСЬКА ВІЗВОЛЬНА БІБЛІОТЕКА —

ФРАНЦУЗЬКИЙ АЛЬФАБЕТ. — L'ALPHABET FRANÇAIS.

Французький альфабет складається з 25 літер:

Друковані	Писані	Вимова українська	Друковані	Писані	Вимова українська
A a	<i>À à</i>	а	N n	<i>Ñ ñ</i>	ен
B b	<i>Ù ù</i>	бе	O o	<i>Ø ø</i>	о
C c	<i>È è</i>	се	P p	<i>₱ ₵</i>	пе
D d	<i>Ð Ð</i>	де	Q q	<i>ꝑ ꝑ</i>	кю
E e	<i>Ѐ є</i>	е	R r	<i>ꝑ ꝑ</i>	ер
F f	<i>Ƒ ƒ</i>	еф	S s	<i>ꝑ ꝑ</i>	ес
G g	<i>Ԍ Ԍ</i>	же	T t	<i>ꝑ ꝑ</i>	те
H h	<i>Ҥ Ҥ</i>	аш	U u	<i>Ӯ Ӯ</i>	(и) ю
I i	<i>Ӥ ӥ</i>	і	V v	<i>Ѷ ѷ</i>	ве
J j	<i>Ӥ ӥ</i>	жі	X x	<i>Ӯ Ӯ</i>	ікс
K k	<i>Ӯ Ӯ</i>	ка	Y y	<i>Ӱ Ӱ</i>	ігрек
L l	<i>Ӆ ӕ</i>	ель	Z z	<i>Ӱ Ӱ</i>	зед
M m	<i>Ӎ ӎ</i>	ем			

ПРИМІТКА. 1. 26-ю літерою в французькій мові є літера Ww (ве), чи як кажуть французи "дубль ве" (тобто, "ве" подвійне). Ця літера вживається виключно в тих словах, котрі до французької мови перейшли з німецької й англійської. Наприклад: whist, wagon, warrant, water-closet. 2. З цих 26 літер шість належить до голосівок: a, e, i, o, u, y; інші двадцять до шелестівок: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z, w.

ПРО СКЛАД І НАГОЛОС

ПРИМІТКА. Щоб читач усвідомив собі наголос і склад, подаємо коротенький уривок для читання, в котрім поділено кожде слово на склади, а наголос зазначено тлустим друком. Завважмо, що наголос у слові завше падає на останню голосівку. Переклад по-українськи наводимо, по мірі можливості, дослівний.

По-українськи:

Одною з постатей найбільш репрезентативних України є Іван Мазепа. Великий гетьман ніби написав: — згідно передказові народному — пісеньку, оповідаючу історію одної чайки, котра звила своє гніздо зовсім на kraю однії дороги дуже битої (відвідуваної). Наслідком цього вибору вона опинилася нараженою на напади щоденні; вона мусіла безнастінно бути готовою боронитися; вона не могла ніколи зазнати такого спокою, котрий би їй позивав виховати своїх маленьких (дітей) в тиші, сприятливій радощам родини, заквітчати, як вона це мріяла, колисоньку, що вона створила...

Життя цієї чайки безсталаної уявляє те, що (йос), наслідком свого положення географічного, зазнала Україна: життя повне ударів, небезпеки й боротьби, хоч таксамо й відваги, зухвалства та любові, щоб оборонити своє добро найдорожче, котре виростало під небом, на землі, що були ними (небом і землею) дорогих предків.

По-французьки:

U-ne des fi-gu-res les plus re-pré-sen-ta-tives de l'Ukrai-ne est Jean Ma-zepa. Le grand het-man aurait é-crit, selon la tra-di-ti-on po-pu-lai-re, u - ne chan-son ra-con-tant l'histo-ri-e d'u-ne mou-et-te qui a-vait cons-tru-it son nid tout au bord d'un che-min très fré-quen-té. A cau-se de ce choix, el-le se trou-vait en but-te à des at-la-ques quo-li-dien-nes; el - le de-vait cons-stam-ment être prê-te à se dé-fendre; el-le ne pou-vait ja-mais con-naître ceu-le tran-quil-li-té qui lui eût per-mis d'é-le-ver ses pe-tits dans la qui-é-tu-de pro-ni-ce aux joies de la fa-mil-le, d'or-ner com-me el-le le ré-vait le ber-ceau qu'el-le a-vait crée.

La vie de cet-te mou-ette in-for-tu-née re-pré-sen-tait cel-le que, à cau-se de sa si-tua-ti-on géo-gra-phique, con-nut l'Ukrai-ne ; vie pleine de heurts., de dan-gers et de lut-tes, mais aus-si de cou-ra-ge, d'au-dace et d'a-mour pour sau-ve-gar-der son bi-en le plus cher qui gran-dis-sait sous un ci-el, sur u-ne ter-re qui a-valent é-té ceux des chers an-cêtres.

Вимова:

Юн де фігор лє плю репрезантатів де Люкрайн е Жан Мазепа. Лє гран етман оре-т-екрі — сельон ля традисон по-пюлер — юн шансон раконтан лістуар дюн мует кі аве конструї сон ні ту-т-обор ден шмен тре фрекант. А коз де се шуа, ель се труве ан бют а де-з-атак котідьен; ель леве констамман етр прет а се дефандр; ель не пуве жаме конетр сет транкійтіе кі люї ю пермі делеве се пті дан ля къєтюд пропіс о жуа ле ля фамій, дорне ком ель ле реве лє берсо кель аве крее.

Ля ві де сет мует ен-фортуоне репрезантане сельке, а коз де са сітюа-сьон жеографік, конню Люкрайн: ві пленн де ер, де данже е де лют, ме-зосі де кураж, додас е дав-тур пур совгарде сон буен лє плю шер, кі грандісе су-з-ея съель, сюр юн тер кі аве-т-ете се де шер-з-ансетр.

ПРАВИЛА ФРАНЦУЗЬКОІ ВИМОВИ

LES REGLES DE LA PRONONCIATION FRANÇAISE

ПРИМІТКА. Наголос у французькій мові завше падає на голосівку останнього складу. На попередній сторінці ми навели приклади, позначаючи ту голосівку, що на неї падає наголос, тлустим друком. В нашій мові наголос не має сталої місця, натомість у мові французькій він ніколи не падає на іншу голосівку, крім останньої. Звичайно, останньою наголосною голосівкою не може лічитися німе Е.

КІЛЬКА ЗАГАЛЬНИХ УВАГ

Під час науки вимови необхідно собі усвідомити, що французька мова не має так званого «фонетичного» правопису, тобто, слово вимовляється не завше так, як пишиться, чи пишиться не завше так, як вимовляється. Приміром, слово BAEUCOUP: в цім слові вісім літер, а вимовляється воно лише чотирима — БОКУ (наголос на У).

По-друге, ті самі літери не завше однаково вимовляються перед деякими іншими літерами. Приміром, слово CERCUEIL (серкей). В цім слові французьку літеру С вжито двічі, але перше С треба читати й вимовляти як наше С, а друге як наше К. Як бачимо, літеру U після другого С вжито тільки для того, щоб друге С вимовити як К. Далі, візьмімо ще слово GIGOT (жіго). Перше Г вимовляється як наше Ж, а друге Г як наше Г.

По-третє, французька вимова мусить бути надзвичайно докладною, виразною, а в той же час мягкою. Во часом зміст слова, чи його значіння міняється в залежності від того, як широко ми відкриваємо уста, вимовляючи ту, чи іншу літеру, або навіть од того, швидко, чи повільно її вимовляємо. Наприклад, такі слова, як: *maire* (мер), *mer* (море), *mère* (мати). На письмі їх одріжнити легко, але в вимові їхнє значіння залежить також і від того, протягаємо, чи ні звук Е, котрий позначенено по-французьки в 3 одмінах: ai, e, è.

По-четверте, багато кінцевих літер зовсім не вимовляється: *boxe* (бокс), *gibier* (жіб'є), *ville* (віль), *vous* (ву), *billet* (бійє), *petit* (пті), *gigot* (жіро), *épinard* (епінар), *tout* (ту), *doigt* (дуа), *chevaux* (шво).

Можна б навести чимало інших прикладів, але й цих вистарчить, щоб звернути пильну увагу на значіння вимови в французькій мові: докладність, виразність, мягкість. В дальшім викладі ми й наводимо найголовніші правила цієї вимови.

ВИМОВА ГОЛОСІВОК

Займімося насамперед голосівками. Наведені в абетці шість голосівок — A, E, I, O, U, Y — звуться простими голосівками. Ці прості голосівки вимовляються раз коротко, другий раз просторніше й тому звуться короткими та довгими голосівками. Короткі вимовляємо швидко, а довгі протягаємо. Нпр.:

- A — довге в слові *magre* (МАР — калюжа, болото). Вимовляємо так, наче б чулося не одне А, а двоє — маар;
- A — коротке в слові *patte* (ПАТ — лапа). Вимовляємо так, наче б чулося пів А, але подвійне Т — патт;
- E — довге в слові *tête* (ТЕТ — голова), *bête* (БЕТ — звіря, скотина);
- E — коротке в слові *trompette* (ТРОНПЕТ — сурма);
- I — довге в слові *église* (ЕГЛІЗ — церква, костел);
- I — коротке в слові *petite* (ПетІТ — маленька);
- O — довге в слові *rose* (РОЗ — роза);
- O — коротке в слові *botte* (БОТ — чобіт);
- U — довге в слові *flûte* (ФЛЮТ — флейта, ліра);
- U — коротке в слові *chute* (ШЮТ — упадок, падіння).

Завважмо, що та сама літера може стати довгою й короткою, в залежності від вимови. Та й бачимо, що значок ^ над літерою завше означає просторнішу її вимову: *dérbî*. (ДЕПО — депо, склад), *rôle* (ПОЛЬ — бігун, полос), *tôt* (ТО — завчасу, рано, швидко), *fête* (ФЕТ — свято) і т. д.

Щодо літери Е, то вона потрібє докладнішого роз'яснення. Ця літера буває німою, як що її ледве-ледве чути при вимові *): *monde* (МОНДе — світ, люде), *Allemagne* (АЛЕМАНЬ — Німеччина) і т. д., чи коли вона зовсім не вимовляється: *soierie* (СУАРІ — виріб шовку, шовковий крам), *place* (ПЛЯС — пляц, місце), *madame* (МАДАМ — пані, добродійка) і т. д. Закритим звук Е звемо тоді, як вимовляємо його майже закритими устами: *cocher* (КОШЕ — візниця, поганяч), *assez* (АСЕ — досить), або коли вона має над собою значок é, що зветься *accent aigu* (аксантегю): *bonté* (БОНТЕ — добрість, доброта), *café* (КАФЕ — кава, кавяння), *santé* (САНТЕ — здоров'я) і т. д. Звемо Е відкритим тоді, як вимовляємо широ відкритими устами,

*) Кождий звук, що його ледве-ледве чути при вимові, позначаємо в українській вимові маленькою літерою, як от в словах: АЛЕМАНЬ, ФЕНЕТР, МОНДЕ. Звичайно, це тільки стосується до нинішнього розділу.

чи як має над собою значок è, що звється *accent grave* (аксанграв): *succès* (СЮКСЕ — успіх, удача), *modèle* (МОДЕЛЬ — модель, зразок), *mère* (МЕР — мати) і т. д. Коли ж над Е стойть отакий значок ê, що звється *accent circonflexe* (аксансірконфлекс), тоді його вимовляємо зовсім просторно, майже протягом: *mête* (МЕМ — сам, той самий, навіть), *fenêtre* (ФеНЕТР — вікно) і т. д.

Літера U для нас, як і взагалі для чужоземців, є одною з найважчих при вимові. Її не можна вичерпати ні нашим Ю, ні нашим I, бо вона є якраз таким звуком, що складається з цих обох українських голосівок. Ніколи її також не вільно вимовляти як німецьке, чи там інше U, що виходить наше У. Щоб мати французьке U, треба його вимовити так твердо, як наше I, а так високо, як наше Ю: піднебіння й губи працюють в даннім випадку в однаковій мірі. Для її вимови треба впертої й довгої вправи, як і для EU, а найголовніше треба вслухуватися, як її вимовляють самі французи.

Літера Y (ігрек) вимовляється часом на зразок нашого I, як от в словах: *jury* (ЖЮОРІ — жюрі, судді), *analyse* (АНАЛІЗ — аналіза, розбір, дослід), а часом як наше ї: *rays* (ПЕЇ — край, сторона), *raysan* (ПЕЇЗАН — селянин) і т. д.

СКЛАДНІ ГОЛОСІВКИ

Крім простих голосівок, мова французька має ще багато так званих складних голосівок, що вимовляються ось так:

AI — як наше Е, коли після AI не наступає L: *affaire* (АФЕР — справа, діло), *vrai* (ВРЕ — правдивий, справжній), *gai* (ГЕ — веселій), і т. д. Коли ж по AI наступає L, то вимовляється як наше АЙ: *travail* (ТРАВАЙ — робота, праця), *Versailles* (ВЕРСАЙ — Версай), *corail* (КОРАЙ — кораль), *bail* (БАЙ — договір, умова найму) і т. д.

AU — як наше О: *faux* (ФО — фальшивий), *épaule* (ЕПОЛЬ — плече) і т. д.

EAU — як наше О: *eau* (О — вода), *troupeau* (ТРУПО — череда) і т. д.

OI — як УА: *voilà* (ВУАЛЯ — осьдечки, на-тобі), *foire* (ФУАР — ярмарок);

OU — як наше У: *journal* (ЖУРНАЛЬ — журнал, часопис), *jepou* (ЖЕНУ — коліно);

OY — як наше УАЙ: *toyen* (МУАЙЕН — середній, засіб), *loyer* (ЛЮАЙЄ — коморне), *nettoyer* (НЕТУАЙЄ — чистити), *soyez* (СУАЙЄ будьте) і т. д. На кінці слова OY читати як наше УА: *Damoy* — Дамуа.

EI — як наше Е, але з довшою вимовою: *Seine* (СЕН — Сена) *ceinture* (СЕНТЮР — пояс, пасок), *neige* (НЕЖ — сніг);

EIL — як нашей ЕЙ: *someil* (СОМЕЙ — сон), *conseil* (КОНСЕЙ — рада, засідання);

EU — як наше Е, вимовлене вип'ятими губами, зложеними наче для свисту: *beurre* (БЕР — масло), *reui* (ПЕ — трохи, мало), *neuf* (НЕФ — новий) і т. д.;

OEU — як попереднє: *vœux* (ВЕ — побажання), *œuvre* (ЕВР — твір) і т. д.

Безумовно, ці два останні звуки є для чужоземця найтруднішими в вимові, бо цих звуків не має жадна мова. Тому на їх вимову треба звернути особливу увагу. Але ніколи не треба викривляти уст для вимови. Коли говорити француз, на його обличчі вимова не відбивається так, як вимова відбивається на обличчі німця, наприклад, котрий рухає щоками й губами, неначе він щось пережовує з великими труднощами. В французькій мові працю вимови виконує язик і піднебіння, на зовні сливє нічого не помітно, щоки майже без руху, хоч язикові мязи працюють безнастанию й з великим напруженням. Губи розкриваються то більше, то лише напів одкриті, лице спокійне — все це й є зовнішньою елегантією французької вимови. Нам треба берегтися вчитися французької вимови по чужинецьких зразках, бо чужинці роблять силу помилок у французькій вимові; французьке У вимовляють як своє U (наше У), замість UA кажуть OA і т. д. Наша мова — плавка, просторна, мягка — добре надається, щоб ми навчилися як слід французької мови. Але при умові, що наш язик працюватиме більш рухливо й губи більш жваво. Закінчім, однак, вимову складних голосівок. Вимовляємо:

AY — як наше Е, але на кінці слова: *trattaway* (ТРАНВЕ — трамвай), *Aulnay* (ОЛЬНЕ — Ольне). Хоч *abbaye* треба вимовляти АБЕІ — парафія;

EY — як наше ЕЙ, але на кінці слова: *Ney* (НЕЙ) — Ней), *Fey* (ФЕЙ — Фей);

IE — як наше Є: *pied* (ПЬЄ — нога), *adieu* (АДЬЄ — до побачення);

OUE — як наше УЕ, але Е вимовляється дуже швидко, коротко: *souet* (ФУЕ — батіг);

OUI — як наше УІ, але в слові: *oui* (УІ — так, егеж);

Ё, І та й — вимовляються завше о:ремо, без жадного сполучення з іншими: *Sail* (САЮЛЬ — Саул), *aïeul* (АЇЄЛЬ — дід, предок), *Noël* (НОЕЛЬ — Різдво); *Moïse* (МОЇС — Мойсей, Мусій), *heroïne* (ЕРОЇН — геройня, хоробра, *Ukraine* — (ЮКРАЇН — Україна) і т. д.

ВИМОВА ШЕЛЕСТИВОК

Тепер перейдім до шелестівок. Вони вимовляються ось як:

С — як наше С перед Е, І, Й: *cerf* (СЕР — олень), *cercle* (СЕРКЛЬ — круг, гурток), *merci* (МЕРСІ — спасибі, дякую), *cugne* (СІНЬ — лебідь);

С — як наше К перед іншими літерами й на кінці слова: *école* (ЕКОЛЬ — школа), *camarade* (КАМАРАД — товариш), *coisou* (КУКУ — куку, зозуля), *causer* (КОЗЕ — балакати, розмовляти), *curé* (ЮРЕ — священик), *cuire* (КЮІР — шкіра), *bes* (БЕК — дзьоб), *sac* (САК — торба);

Ҫ — зі значком на долі, який зветься *cédille* (СЕДІЛ) вимовляється як наше С: *garçon* (ГАРСОН — хлопець, офіціант, платничий), *français* (ФРАНСЕ — француз, французький), *reçu* (РЕСЮ — посписка, одержане);

Ch — як наше Ш: *chat* (ША — кіт), *chaud* (ШО — тепло), *chocolat* (ШОКОЛЯ — шоколад), *chevalier* (ШЕВАЛЬЄ — кіннотчик, лицар). Але в словах, що перешли до французької мови з грецької, те саме ch вимовляється як К: *Christ* (КРІСТ — Христос), *orchestre* (ОРКЕСТР — оркестра), *choeur* (КЕР — хор);

Н — цілком не вимовляється, коли стоїть окремо; в цім випадкові воно лічиться німим: *homme* (ОМ — людина, мужчина), *histoire* (ІС-ТУАР — історія, оповідання), *haricot* (АРІКО — фасоля, горох). Лише в деяких випадках Н вимовляється, але його ледве-ледве чути; в цім випадкові воно зветься придиханим: *héros* (гЕРО — герой, лицар), *hache* (гАШ — сокира), *hameau* (гАМО — хутір, присілок). Тут треба запамятати, що придихане Н ніколи не може злучитися з попередньою шелестівкою, як це є часто в французькій мові. Наприклад, слово *les histoires* (ЛЄ-З-ІСТУАР історії, оповідання): тут через Н попереджуюче його S злучилося з І, але в слові *les héros* ніколи не можна сказати ЛЄ-З-ЕРО, а лише ЛЄ ЕРО, бо це Н є придиханим;

G — як наше Ж завше вимовляється перед Е, І, Й: *gelée* (ЖЕЛЄ — мороз), *gemir* (ЖЕМІР — стогнати, грястись од жаху), *gilet* (ЖІ-ЛЄ — жилетка, камізелька), *gymnase* (ЖІМНАЗ — саля для гімнастичних вправ, гімназія) і т. д.

- G — як наше Г перед усіма іншими літерами: *glace* (ГЛЯС — скло, дзеркало), *gomme* (ГОМ — гума, резина, губка), *gros* (ГРО — грубий, товстий), *grisou* (ГРІЗУ — копальний газ), *grève* (ГРЕВ — страйк, припинення праці) і т. д.
- Крім того, бувають випадки, коли й перед А, О, У треба вимовити G як Ж; тоді після G ставлять німе Е й вимовляють Ж: *geai* (ЖЕ — соя);
- GU — як Г перед е, і, у: *guerre* (ГЕР — війна), *guérir* (ГЕРІР — вилікувати), *guide* (ГІД — провідник, поводар), *Guy* (ГІ — ГІ) і т. д. Але в слові *gustatif* вимовляється (ГЮСТАТИФ — смаковий), бо після GU слідує S.
- GN — як НЬ: *signe* (СІНЬ — знак), *campagne* (КАНПАНЬ — село, поле) і т. д.
- KH — завше як К: *khafif* (КАЛІФ — халіф), *khan* (КАН — хан) і т. д.
- L — завше як Ль. Коли перед L стоїть АІ, то треба вимовляти як АЙ: *travail* (ТРАВАЙ — праця, робота), *trouaille* (ТРУВАЙ — нахідка). На кінці деяких слів L зовсім не вимовляється: *fusil* (ФЮЗІ — рушниця). Але в слові *péril* L треба читати: ПЕРІЛЬ — небезпека, загроза.
- LL — або «ель» подвійне треба вимовляти як ІЙ, коли перед ним стоїть І: *fille* (ФІЙ — донька), *famille* (ФАМІЙ — родина), *vrière* (ВРІЙ — свердлик), *tailler* (ТАЙЄ — краяти), *grenouille* (ГРЕНУЙ — жаба), *mouiller* (МУЙЄ — помочити, замочити), *brouiller* (БРУЙЄ — замішати, наплутати, збовтати). Але *ville* і *tranquille* треба читати як ВІЛЬ (місто) й ТРАНКІЛЬ (спокійний).
- P — як наше П. Але в кінці деяких слів, а часом і в середині не вимовляється: *drap* (ДРА — простиня, сукно), *baptême* (БАТЕМ хрестини, охрещення, хрещення); *compter* (КОНТЕ — рахувати), *sept* (СЕТ — сім), *dompteur* (ДОНТЕР — смиритель, приборкач), *promptement* (ПРОНТЕМАН — нагло, раптово) і т. д.
- PH — завше як наше Ф: *photographe* (ФОТОГРАФ — фотограф), *phrase* (ФРАЗ — речення, фраза), *phare* (ФАР — маяк);
- Q — вимовляється як К й завше сполучене з U: *fabrique* (ФАБРІК — фабрика, завод), *qualité* (КАЛІТЕ — якість, властивість), *quantité* (КАНТИТЕ — кількість), *quatre* (КАТР — чотири). Тільки в двох випадках Q не сполучене з U, але читається так само: *coq* (КОК півень) та *cinq* (СЕНК — п'ять).

- R i RH — вимовляється як звичайне р: *rhumе* (РЮМ — нежість) і т. д.
- S — вимовляється як наше С, крім випадків; коли знаходиться між двома голосівками, то читається як наше З: *cuisine* (КЮІЗІН — кухня), *rose* (РОЗ — роза), *ruse* (РЮЗ — підступ, хитрий, хитроші), *caserne* (КАЗЕРН — казарма, кошари); але в слідуючих словах треба вимовляти як С, хоч воно й стоїть між двома голосівками: *vresemblable* (ВРЕСАНБЛАЛЬ — можливо, ймовірний, правдоподібний), *monosyllabe* (МОНОСЛЯБ — односкладове слово), *soubresaut* (СУБРЕСО — скік коня, трясіння воза), *parasole* (ПАРАСОЛЬ — парасолька, зонтик), *désuétude* (ДЕСЮЕТЮД — не потріб, що виходить з ужитку), *présupposé* (ПРЕСЮППОЗЕ — здогадальний, припускальний), *antisocial* (АНТИСОСЬЯЛЬ — протисоціальний, протигромадський).
- T — вимовляється як наше Т. Але в деяких випадках, коли після Т стоїть — IE, IA, IO — його треба вимовляти як наше СІ: *minutie* (МИНЮСІ — неробство, дрібниця, дурничка), *émotion* (ЕМОСЬОН — зворушення), *patience* (ПАСЬЯНС — терпіння, терпеливість), *nuptiale* (НЮПСЬЯЛЬ — весільний) і т. д. До цих слів, з вимовою СІ замість ТІ, треба прислухатися й вивчувати їх, бо з цього правила є й значна кількість винятків, як от: *question* (КЕСТЬОН — питання), *bestial* (БЕСТЬЯЛЬ звірячий) і т. д. Та в усіх інших випадках Т треба читати як Т. Літера Т звичайно не вимовляється в таких словах, як: *Montmartre*, *Montparnasse*, *Montrouge*, *Montpellier* і т. п.
- TH — вимовляється завше як Т: *Thé* (ТЕ — чай), *théâtre* (ТЕАТР — театр), *Théodore* (ТЕОДОР — Федір), *Théodose* (ТЕОДОЗ — Федосій) і т. д.
- W — вимовляється як наше В і вживается лише в словах, які до французької мови перейшли з німецької, або англійської: *tramway* (ТРАНВЕ — трамвай) і т. д.
- X — вимовляється як ІКС у більшості випадків: *Maxime* (МАКСІМ — Максим), *auxiliaire* (ОКСІЛЬЄР — помічний), і т. д. Але й вимовляється як наше ГЗ в словах: *exemple* (ЕГЗАНПЛЬ — приклад), *exil* (ЕГЗІЛЬ — вигнання), *examen* (ЕГЗАМАН — іспит), *Xavier* (ГЗАВЬЄ — Ксаверій). Зате в словах *Bruxelles* і *Auxerre* вимовляється як двоє С: БРЮССЕЛЬ і ОССЕР. А між двома голосівками вимовляється як З: *dixième* (ДІЗЬЄМ — десятий, десята частина), *sixième* (СІЗЬЄМ — шостий, шоста частина).

НОСОВІ ЗВУКИ

Носові звуки в французькій мові, як для нас, так і для інших народів є мало привичними в вимові. Носова вимова в нас зветься гунявою, а гунявість уважається вадою. Однак, помилкою було б думати, що носова вимова деяких французьких звуків має щось спільне з гунявістю. Навпаки, носова вимова в французькій мові стала прикрасою там, де не чути пересадної вуличної «гунявости», а найкраще її чути в французькому театрі. Носова вимова полягає не в тім, щоб вимовити М, чи Н «в ніс», а щоб згкінчiti носом віддих попереджуючої М, чи Н голосівки. Напр., в слові *France* (ФРАНС — Франція): щоб добре вимовити це слово, треба просторно виголосити літеру А, закінчити віддих носом та легесенько вимовити літеру М, чи Н. Таксамо й в інших словах, де перед М, чи Н стоїть А, О, Е, І, причім, при вимові старатися звука Н не відділяти від попередньої голосівки, наче б він з неютворив один звук. Взагалі ж, носові склади вимовляються так:

АН, АМ, ЕМ, ЕН — (це останнє тільки на початку слова) вимовляються як АН: *sang* (САН — кров), *chant* (ШАН — спів), *ample* (АН-ПЛЬ — просторний, повний, рясний), *emploi* (АНГЛЮА — посада,, уряд, заняття), *enfant* (АНФАН — дитина), *enfer* (АНФЕР — пекло), *entre* (АНТР — між) і т. д. Але в слові *semette* треба читати ФАММ (жінка, дружина).

ЕН — на кінці слова як ЕН: *eden* (ЕДЕН — земний рай), *lichen* (ЛІКЕН — лишай) і т. д. Але в слові *examen* робимо виняток і треба читати ЕГЗАМАН — іспит, екзамен;

УН, УМ — як ЕН таксамо: *brun* (БРЕН — брунатний), *parfum* (ПАРФЕН — парфуми), і т. д.;

ИН, ИМ, АИН, АИМ, ЕИН, ЕИМ — читаємо також як ЕН, але ще з делікатнішою носовою вимовою: *incapable* (ЕНКАПАБЛЬ — нездібний, несилій), *impudent* (ЕНПЮДЕР — безсоромний, безсоромність), *ainsi* (ЕНСІ — отак, отакечки, отже, таким чином), *bain* (БЕН — лазня, ванна), *ceinture* (СЕНТЮР — пояс, опаска, огорожа), *faim* (ФЕН — чути голод, бути голодним) і т. д.

ОН, ОМ — як ОН: *balcon* (БАЛЬКОН — ганок, балькон), *pardon* (ПАРДОН — пардон, вибачте, прощення), *coûtembre* (КОНКОНБР — огірок) і т. д.

МН — як НН: *l'automne* (ЛЬТООНН — осінь).

В тих випадках, коли М, або Н подвоєні, чи як після них стоїть А, О, Е, І, У, Й — тоді ці звуки тратять свою носову вимову, причім, в таких випадках М, чи Н вимовляються виразно, наче б їх чулося двоє: *bonne* (БОНН — добра, або нянька), *couronne* (КУРОНН — корона), *âne* (АНН — осел), *homme* (ОММ — людина, мужчина), *sommet* (СОММЕ — вершок, верхівня), *appée* (АННЕ — рік взагалі), *haine* (ЕНН — ненависть) і т. д.

КІНЦЕВІ ШЕЛЕСТІВКИ

Кінцеві шелестівки в мові французькій рідко вимовляються. Мова французька, зрештою як і наша, не любить нагромадження шелестівок, твердих звуків, не поєднаних з голосівками, тоб-то,мягкими. І чим популярніше слово, чим більш воно вживається, тим більше є потреби кінцеву шелестівку в такім слові опустити. Тільки в словах рідко вживаних, чи виключно наукового значення кінцеві шелестівки вимовляються. Важко навести всі правила їх винятки щодо кінцевих шелестівок, а тому ми зазначимо лише найголовніші з них. В більшості випадків самітне на кінці слова: В, С, Д, Ф, Г, Р, Р, С, Т, Х, а часом і кілька кінцевих шелестівок, що стоять укупі, зовсім не вимовляються: *plomb* (ПЛЬОН — олово), *pied* (ПЬЄ — нога), *clef* (КЛЄ — ключ), *tabac* (ТАБА — тютюн), *estomac* (ЕСТОМА — шлунок), *escroc* (ЕСКРО — шахрай, ощуканець, дурисвіт), *trop* (ТРО — надто, багато, занадто) *aller* (:ЛЄ — йти, піти), *aimer* (ЕМЕ — кохати, любити), *jadis* (ЖАДІ — колись), *croix* (КРУА — хрест), *dos* (ДО — спина), *Paris* (ПАРИ — Париж), *contact* (КОНТА — стик, сполучення, контакт), *respect* (РЕСПЕ — пошана, респект). Зокрема щодо слів *six* і *dix*, то вимовляємо їх СІС і ДІС. Та перед голосівками їх шелестівками вимовляємо інакше. Нпр., в словах *six hommes* і *dix hommes* кажемо СІ-З-ОММ і ДІ-З-ОММ, але в словах *six femmes* і *dix femmes* кажемо СІ ФАММ і ДІ ФАММ. В слові *un œuf* вимовляємо (ЕНЕФ — одне яйце), але *deux œufs* (ДЕЗЕ — двоє яєць), *trois œufs* (ТРУАЗЕ — троє яєць). Варто запамятати, що в третій особі множини дієслова ніколи не вимовляється кінцевка ENT: *ils viennent* (ІЛЬ ВЬЄНН — вони приходять, ідуть); *ils travaillent* (ІЛЬ ТРАВАЙ — вони працюють) і т. д. До слів, у котрих кінцева шелестівка вимовляється треба прислухатися й їх заучувати. Нпр.: *dot* (ДОТ — придане), *os* (ОС — кістка) і т. д.

РОДІВНИК: LE і LA

Родівник ставиться перед кожним іменником і звється *article* (АРТИКЛЬ — артикул, член). Він служить для означення роду слова, а що мова французька має тільки два роди, то її родівники бувають тільки двох родів: *masculin*

(МАСКЮЛЕН — **мужеський**) та *seminin* (ФЕМІНЕН — **жіночий**). Мужеським є LE (ЛЄ), а жіночим LA (ЛЯ): *le dé* (ЛЄ ДЕ — **наперсток**), *le tableau* (ЛЄ ТАБЛЬО — **картина, образ**), *le blé* (ЛЄ БЛЄ — **збіжжя**), *le mur* (ЛЄ МЮР — **стіна**), *la table* (ЛЯ ТАБЛЬ — **стіл**), *la fenêtre* (ЛЯ ФЕНЕТР — **вікно**), *la porte* (ЛЯ ПОРТ — **двері**), *la robe* (ЛЯ РОБ — **сукня, вбрання**) і т. д. Як бачимо, рід у мові французькій не завше відповідає родові в нашій мові, бо в нас СТИНА жіночого роду, а СТИЛ мужеського*). Тому на родівники треба звертати велику увагу.

Родівники LE і LA звуться означеними, бо їх ставиться там, де мова йде про річ відому, означену, назву окреслену. Але є ще родівники UN (для мужеських іменників) і UNE (для жіночих), що звуться неозначеними й ставляться при іменниках тоді, як говориться про щось неокреслене, неозначене. UN ставиться при словах мужеського роду, а UNE при словах жіночого роду: *une usine* (ЮН ЮЗІН — **завод**), *le pain* (ЛЄ ПЕН — **хліб**). Нпр.: *Je veux travailler dans une usine* (ЖЕ ВЕ ТРАВАЙЄ ДАН-З-ЮН ЮЗІН — **Я хочу працювати на заводі**). *Il n'est pas encore sorti de l'usine* (ІЛЬ НЕ ПА-З-АН-КОР СОПТИ ДЕ ЛЮЗІН — **Він ще не вийшов з заводу**). *Le pain nourrit l'homme* (ЛЄ ПЕН НУРІ ЛЬОММ — **хліб живить людину**).

Бачимо, що хтось хоче працювати на заводі, чи на фабриці, але не відомо на якій саме фабриці, а може той, що говорить і сам не знає, на якій фабриці працюватиме — тому вживаемо неозначеного родівника. В другім і в третім випадках зовсім ясно, про що йде річ: у другім, що хтось ще не вернувся з заводу, а як не вернувся, то відомо з якого саме заводу; нарешті, в третім випадкові таксамо річ ясна — яким хлібом і хто живиться. Тому ставимо означеного родівника.

АПОСТРОФ

При родівниках треба зазначити, що досить часто кінцеві літери в родівниках ЛЄ і ЛЯ випадають і замінюються отаким значком', який звуться L'APOSTROPHE (ЛЯПОСТРОФ — **апостроф****). Це трапляється тоді, як після *le i la* слово починається з голосівки, або з німого *h*. Нпр., замість *la eau* пи-

*) Як читач бачить, до цього розділу ми уникали ставити родівники при словах, вірніше, при іменниках. Чи правильно це було? Ні, з точки погляду граматики, це було неправильно, але в подібних випадках, при укладанні підручників, можна переступити це правило, аби не купчити багато негідомих речей нараз. Надалі, ми вже будемо додержуватись правила й при кожному іменникові ставитимемо його родівника.

**) В українській мові також існує значок, званий апострофом і таксамо навіть пишиться. Наприклад, в словах: в'януті, безголов'я, всіг'я і т. д. Але ми його ставимо там, де другої літери не пишими, а тільки вимовляємо, а в мові французькій заступленої апострофом літери ані не пишими, ані не вимовляємо.

шимо й вимовляємо *l'ea*, замість *le homme* пишимо й вимовляємо *l'homme*, замість *la histoire* пишимо й вимовляємо *l'histoire*, замість *la inquiétude* пишимо й вимовляємо *l'inquiétude* і т. д.

Те саме треба сказати й про *de, je, ne, se, me*. В них кінцеве Е випадає й заступається апострофом перед словами, які починаються з голосівок *a, e, i, o, u, y*, чи німого *h*. Нпр., пишимо й вимовляємо *d'i* замість *de ici* (відсі, від цього дня), *n'est pas* замість *ne est pas* (не є, нема); *il n'est pas là* (ІЛЬ НЕ ПА ЛЯ — його нема тут), *je n'o*se *pas* (ЖЕ НОЗ ПА — я не смію, не відважуюсь), *elle n'hésite pas* (ЕЛЬ НЕЗІТ ПА — вона не хитається, не боїться), *j'avais* (ЖАВЕ — я мав), *s'évader* (СЕВАДЕ — втікти), *s'inquiéter* (СЕНКЬЄТЕ — турбуватися, затурбуватися), *s'éviter* (СЕВІТЕ — уникати один другого), *s'habiller* (САБІЙЄ — одягатися), *s'injurier* (СЕНЖЮРЬЄ — лаятися, ображати один другого) і т. д. Завважмо, що французьке SE відповідає нашому СЯ, лише в нас воно на кінці слова, а в словах французьких на початку: *se promener* (СЕ ПРОМЕНЕ — проходжуватися), *se trouver* (СЕ ТРУВЕ — знаходитися, перебувати), і т. д.

Нарешті, варто зазначити, що при читанні в французькій мові слова, по можливості, вляжуться між собою для краси й милозвучності. Нпр.: *vous apprenez* (ВУЗАПРЕНЕ — ви навчаєтесь); *ils ont* (ІЛЬЗОН — вони мають); *tout à fait* (ТУТАФЕ — зовсім, цілком); надалі, як і в цілій нашій книжці, це вязання слів ми зазначаємо так, як і ловинно бути: ВУ-З-АПРЕНЕ, ІЛЬ-З-ОН, ТУ-Т-АФЕ і т. д., тобто, окремо виділяємо ту літеру, котра служить для сполучення, вимовляючи її разом, як одне слово.

РОЗМОВА. — LA CONVERSATION. (ЛЯ КОНВЕРЗАСЬОН)

ПРИМІТКА. В українській вимові носове "N" зазначено одним "Н", а двоє "НН" стоять там, де воно в ніс не вимовляється. Подвійне "НН" треба вимовляти ясно, майже притискаючи, як би в нашему слові "Панна". Французьке "N" не вимовляється "в ніс" як стоїть перед голосівкою, чи в сполученні з "M", або й з другим "N", про що вже була мова вище. Хоч де-неде ми й в цих випадках ставимо двоє "НН", роблячи з цього правила винятки в інтересах правильної вимови. В українській вимові французьких слів не вільно літеру "Ю" вимовляти по-українськи. Ми вже зазначали в попередньому розділі, що для її вимови треба наставити уста на наше "І", але вимовити "Ю", тримаючи губи й язика, наче для свисту.

Французьке "E" в усіх одмінах, як і "EU" ми передаємо нашим "Е", але в кождім окремім випадкові треба памятати, що в українській мові нема для них одповідного звука й їх треба вимовляти згідно з правилами, зазначеними в попередньому розділі. Варто звернути увагу, що французьке "E" в усіх одмінах, як і "EU" та й взагалі кождий французький звук ніколи не вимовляється різко, відірвано, особливо всяке "Е" та "R". Рекомендуємо вчитися французької вимови виключно від родовитих французів, а найкращу вимову йти слухати в театрі, уникаючи на початках розмовляти по-французьки з чужинцями. Памятаймо, що наголос падає на останню голосівку.

РЕЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО ВЖИТКУ **PHRASES USUELLES** (ФРАЗ ЮЗЮЕЛЬ)

По-українськи:

Так... — Ні...
Чи я розумію по французьки?
Так, я трохи розумію.
Ні, я не розумію.
Чи говорите по-французьки?
Ви мене не розумієте.
Що ви кажете?
Я вас добре розумію.

По-французьки:

Oui. — Non...
Si Je comprends le français?
Oui, Je le comprends un peu.
Non, Je ne le comprends pas.
Parlez-vous français ?
Vous ne me comprenez pas.
Que dites-vous ?
Je vous comprends très bien.

ВИМОВА:

Уй... — Нон...
Сі же конпран ле франс?е?
Уй, же ле конпран.ен пе.
Нон, же не ле конпран па.
Парлє-ву франс?е?
By не ме конпрене па.
Ке діт-ву?
Же ву конпран тре бъен.

Слухайте... Будь ласка...	Ecoutez... S'il vous plaît...	Екуте... Сіль ву пле...
Це нічого. Це дурниця.	Ce n'est rien. Cela ne fait rien.	Се не ръен. Сля не фе ръен.
Це неправда...	Ce n'est pas vrai.	Се не па вре.
Це неможливо...	C'est impossible.	Се-т-енпосіль.
Дійсно, це так...	Justement, c'est ainsi.	Жюстеман, се-т-енсі.
Справді? Авжеж, це саме.	Vraiment ? Oui, c'est ça (cela).	Времан? Уй, се са (сля).
Я вам вірю. Я певний.	Je vous crois. J'en suis sur.	Же ву круа. Жан сюї сюор.
Я не думаю. Не вірю.	Je ne pense pas. Je ne crois pas.	Же не панс па. Же не круа па.
Добре... Умовлено..	Bien... Bien entendu.	Бъен... Бъен антандю.
Тим краще. Я думаю, що так.	Tant mieux. Je crois, que oui.	Тан мье. Же круа, ке уй.
Це дуже можливо.	C'est fort possible.	Се фор посіль.
Що це таке? Що сталося?	Qu'est-ce que cela? Qu'est-il arrivé ?	Ке с(е) к(е) сля? Ке-т-іль арівے?
Мені все одно. Байдуже...	Cela m'est égal.	Сля ме-т-егаль.
Чи це можливо? Чи це може бути?	Est-ce possible ?	Е се посіль?
Я хотів би... Я бажав би...	Je voudrais bien.	Же вудре бъен.

ЗВОРОТИ ВВІЧЛИВОСТИ.

FORMULES DE POLITESSES. (ФОРМЮЛЬ ДЕ ПОЛІТЕС)

Будь ласка, добродію...	Monsieur, s'il vous plaît...	Месьє, сіль ву пле...
Будь ласка, добродійко...	Madame, s'il vous plaît...	Мадам, сіль ву пле...
Добридань, пане...	Bonjour, monsieur...	Бонжур, месьє...
Добривечір, пані...	Bonsoir, madame...	Бонсуар, мадам...
Добráніч, панно.	Bonne nuit, mademoiselle...	Бонн нюй, мадемуазель.
До побачення. Проща-	Au revoir. Adieu.	О ревуар. Адье.
йте.		
Бувайте здорові, майтесь	Au revoir, portez-vous bien.	О ревуар, порте ву бъен.
добре.		
Як ся маєте? Як живете?	Comment ça va ? Comment vous portez-vous ? Comment allez-vous ?	Коман са ва? Коман ву порте-ву? Коман-т-але ву?
	Pas mal, et vous ?	Па маль, е ву?
	Très bien, merci, et vous ?	Тре бъен, мерсі, е ву?
Не погано, а ви?	Qu'est-ce qu'il y a de nouveau chez vous ?	Ке с(е) кіль я де нуво ше ву?
Дуже добре, спасибі, а ви?	Je suis très content de vous voir.	Же сюї тре контан де ву вуар.
Що в вас чувати? Що новобго?	Merci, tout va bien.	Мерсі, ту ва бъен.
Дуже радий вас бачити.		
Спасибі, все гаразд.		

Нічого нового, а в вас?

Скажіть, будь ласка...
Ви гарно виглядаєте...
Давно вже я вас не бачив.

Я вам дякую. Велике спасибі.
До слідуючого разу.
Як ся мають ваші батьки?

Поздоровте їх од мене.

Щиро привітайте вашу дружину.

Привіт вашій мамі.

Як здоров'я вашого батька?

Чи позволите? З охотою...

Заходьте до нас, прошу...

Ні за що... Нема за що...
Пропушту...

Громадянин. Громадянка.

Дозвольте представитись

Я звусь Безносий...

Мое прізвіще... Мое ім'я...

Так, я Українець...

Родом з Коломиї...

Мої батьки з Полтави.

Моя сестра живе в Київі.

Ви не чули про Україну?
Шкода.

Зараз вам дещо оповім.

Дозвольте вам представити моого брата.

Вибачте... Пропушту відбачення.

Rien de nouveau, et chez vous ?

Dites-moi, s'il vous plaît.
Vous avez une bonne mine.
Il y a longtemps que je vous ai vu.

Je vous remercie. Merci beaucoup.

A une autre fois.

Comment vont vos parents?

Dites-leur bonjour de ma part.

Bien des compliments à votre femme.

Dites bonjour à madame votre mère.

Comment va (monsieur) votre père ?

Vous permettez ? Volontiers...

Venez nous voir, je vous en prie.

Il n'y a pas de quoi. De rien
Je vous en prie.

Citoyen. Citoyenne.

Permettez, que je me présente.

Je m'appelle Beznosy...

Mon nom est... Mon prénom est...

Oui, Je suis Ukrainsen...

Originnaire de Kolomyia...

Mes parents sont de Poltava.

Ma sœur habite Kyiv.

Vous ne connaissez pas l'Ukraine? O'est dommage.

Je vais vous raconter quelques choses.

Permettez, que je vous présente mon frère.

Pardon... Je vous demande pardon.

Ръен де нуво, е ше ву?

Діт-муя, сіль ву пле...
Ву-з-аве-з-юн боян мін.
Ілья льонтан, ке же ву-з-е вю.

Же ву ремерсі. Мерсі боку.

А юн отр фуа.

Коман вон во царан?

Діт лер бонжур де ма пар.

Бъен де контліман а вотр фам.

Діт бонжур а мадам вотр мер.

Комая ва (месье) вотр пер?

By пермете? Вольонтье.

Вене ну вуар, же ву-з-ен ірі.

Па де куа.. Де ръен...
Же ву-з-ан прі...

Сітуайен. Сітуайенн.

Пермете, ке же ме презант.

Же мапель Безносі.

Мон нон е... Мон препон е...

Уй, же сюї-з-Юкрайнєн.

Оріжінер де Кольомія.

Ме паран сон де Польтава.

Ма сер айт Київ.

By не конесе па Люкрайн? Се домаж.

Же ве ву раконте кельк шов.

Пермете, ке же ву презант мон фрер.

Пардон... Же ву деманд пардон.

Любий друге... Мілі
приятелі...
Кохана приятелька. Його
сестра.
Іхня племінниця. Мій
дід.
Іхній зять. Моя бабуля.
Двоюродний брат. Його
теша (свекруха). Наш
тестє (свекор). Ваша
невістка.

Cher ami... Chers amis.
Chère amie. Sa sœur.
Leur nièce. Mon grand-père.
Leur gendre. Ma grande-mère.
Un cousin. Sa belle-mère.
Notre beau-père. Votre bello fille.

Шер амі. Шер-з-амі.
Шер амі. Са сер.
Лер ньес. Мон гран-пер.
Лер жандр. Ма гранд-мер.
Ен кузен. Са бельмер.
Нотр бо-пер. Вотр бель-фій.

ГРОШІ І ЧИСЛА L'ARGENT ET LES CHIFFRES.

Франк (сто сантимів).
Сантим.

Одне су (п'ять сантимів).
Двоє су. Десять су. Сто
су. (П'ять франків).
20 франків. 50 франків.

Зоро. Один. Два. Три.

Чотири. П'ять. Шість. Сім.
Вісім. Дев'ять. Десять.
Одинаццять.

12—13—14—15

16—17—18—19

Двадцять.

21—22—23—24

Двадцять п'ять.

26—27—28—29

Тридцять.

31—32 і т. д.

Сорок.

41—42 і т. д.

П'ятдесят.

Шістдесят.

Сімдесят. Сімдесят один
і т. д.

Вісімдесят.

Левяносто.

Un franc (cent centimes).
Un centime.

Un sou (cinq centimes).
Deux sous. Dix sous. Cent sous (cinq francs).

Vingt francs. Cinquante francs.

Zéro. Un.

Deux. Trois.

Quatre. Cinq. Six. Sept.

Huit. Neuf. Dix.

Onze.

Douze. Treize. Quatorze. Quinze.

Sixze. Dix-sept. Dix-huit. Dix-neuf.

Vingt.

Vingt-et-un. Vingt-deux.

Vingt-trois. Vingt-quatre.

Vingt-cinq.

Vingt-six. Vingt-sept. Vingt-huit. Vingt-neuf.

Trente.

Trente-et-un. Trente-deux.

Etc...

Quarante.

Quarante-et-un. Quarante-deux. Etc...

Cinquante.

Soixante.

Soixante-dix. Soixante et onze. Etc...

Quatre-vingts.

Quatre-vingt-dix.

(ЛЯРЖАН Е ЛЄ ШІФР)

Ен фран (сан сантім).

Ен сантім.

Ен су (сен сантім).

Де су. Ді су. Сан су.
(Сен фран).

Вен фран. Сенкант фран.

Зоро. Ен. Де. Труа.

Катр. Сенк. Сіс. Сет.

Юїт. Неф. Діс.

ОНз.

Дуз. Трез. Каторз. Кенз.

Сез. Ді-сет. Ді-з-юїт. Ді-з-неф.

Вен.

Вентеен. Венде. Вентруа.

Венкатр.

Венсенк.

Венсіс. Венсет. Вентюйт.
Вентнеф.

Трант.

Трантеен. Трантеде.

1 т. д.

Карант.

Карантеен. Карантеде.

1 т. д.

Сенкант.

Суасант.

Суасант - діс. Суасант
онз. 1 т. д.

Катревен.

Катревен-діс.

91—92—93	Quatre-vingt-onze. Quatre-vingt - douze, Quatre - vingt- treize.	Катревен-онз. Катревен-дуз. Катревен-трез.
94—95—	Quatre - vingt - quatorze.	Катревен-каторз. Катревен-кенз.
96—97	Quatre-vingt-quinze.	Катревен-сез. Катревен-ди-сет.
98—99	Quatre-vingt-seize. Quatre-vingt-dix-sept.	Катревен ді-з-юїт. Катревен-діс-неф.
Сто.	Quatre-vingt-dix-huit	Сан.
Сто один. Сто два.	Quatre-vingt-dix-neuf.	Сан ен. Сан де.
103—104—105	Cent.	Сан труа. Сан катр. Сан сенк.
Двісті.	Cent un. Cent deux.	Де сан.
Триста. Чотиреста.	Cent trois. Cent quatre.	Труа сан. Катр сан.
Пятьсот. 1 т. д.	Cent cinq.	Сен сан. 1 т. д.
Тисяча.	Deux cents.	Міль (ен міль).
Дві тисячі. 1. т. д.	Trois cents. Quatre cents.	Де міль. 1 т. д.
Сто дві тисячі.	Cinq cents, etc.	Сан де міль.
Міліон.	Mille (un mille).	Мільон. (ен мільон).
П'ять міліонів.	Deux mille. Etc..	Сен мільон.
Міліард.	Cent deux mille.	Мільяр (ен мільяр).
Перший. Другий.	Million (un million).	Ле премье. Ле згон.
Перша. Друга.	Cinq millions.	Ля премьер. Ля згонд.
Третій. Четвертий.	Milliard (Un milliard).	Лі труазьєм. Ле катрєм.
П'ятий. Шостий.	Le premier. Le second.	Ле сенк'єм. Ле сіз'єм.
Семий. Восьмий.	La première. La seconde.	Ле сетьєм. Ле юїтьєм.
Дев'ятій. Десятий.	Le troisième. Le quatrième.	Ле нев'єм. Ле діз'єм.
Двадцять перший.	Le cinquième. Le sixième.	Вен-те-юніем.
Двадцять другий. 1 т. д.	Le septième. Le huitième.	Вен-те-дез'єм. 1 т. д.
Тридцять перший.	Le neuvième. Le dixième.	Трант-е-юніем.
Тридцять другий. 1. т. д.	Vingt et unième.	Трант-дез'єм. 1 т. д.
Два рази два.	Vingt et deuxième. Etc...	Ле фуа де.
Три рази чотири.	Trente et unième.	Труа фуа катр.
Половина. Третина.	Trente-deuxième. Etc...	Ля муатьє. Ле тъєр.
Четвертина.	Deux fois deux.	Ле кар.
Скільки?	Trois fois quatre.	Конб'єн?
Решта.	La moitié. Le tiers.	Ле рест.
Завдаток. Дати завдаток.	Le quart.	Ле-з-ар. Доне де-з-ар.
Розміняти.	Combien ?	Шанже.
Дрібні.	Combien ça vaut-il ?	Ля моне.
Розбити гроші.	Où puis-je changer mon argent ?	Фер ля моне.
Скільки це коштує?	Dans une banque, ce n'est pas loin.	Конб'єн са во-т-іль?
Де я можу розміняти гроші?		У пюїж(е) шанже мон аржан?
В банкові. Це недалеко.		Дан-з-юн банк. Се не на люен.

ПОДІЛ РОКУ.

Рік. Місяць.
Тиждень. День.
1 2 місяців.
Рік 1934-ий.

Січень місяць.
Лютій. Березень.
Квітень. Травень. Червень.
Липень. Серпень. Вересень.
Жовтень. Листопад. Грудень.

ПОРА РОКУ.

Весна. Літо.
Осінь. Зима.

ДНІ ТИЖНЯ.

Нідія. Понеділок.
Вівторок. Середа. Четвер.
Пятниця. Субота.
Сьогодня. Завтра.
Післязавтра. Вчора. Позавчора.
Сьогодня рано. Завтра ввечері.
В-півдніве. Опівночі.

СВЯТА.

1менини. День народження.
Новий Рік.
Різдво. Паска. Зелені свята.
Свята П'ятниця.
День Нового Року.
Вівторок першого тижня Великого Посту.
Піст.
Половина посту.
**14 ЛИПНЯ
(НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО)**

LA DIVISION DE L'ANNEE.

L'an (l'année). **Le mois.**
La semaine. **Le Jour.**
Douze mois.
L'an mil neuf cent trente-quatre.
Le mois de Janvier.
Février. Mars.
Avril. Mai. Juin.
Juillet. Août. Septembre.
Octobre. Novembre. Décembre.

LA SAISON.

Le printemps. **L'été.**
L'automne. **L'hiver.**

LES JOURS DE LA SEMAINE.

Le dimanche. **Le lundi.**
Mardi, Mercredi, Jeudi.
Vendredi. **Samedi.**
Aujourd'hui. **Demain.**
Après-demain. **Hier.** **Avant-hier.**
Le matin. **Demain soir.**
A midi. **A minuit.**

LES FETES.

La fête.
L'anniversaire.
Le Nouvel An.
Le Noël. **Les Pâques.** **La Pentecôte.**
Le vendredi saint.
Le Jour de l'An.
Le Mardi-Gras.
En Carême.
La Mi-Carême.
**14 JUILLET
(FÊTE NATIONALE)**

(ЛЯ ДІВІЗІОН ДЕ ЛЯНЕ)

Лян. (Ляне). Лє муд.
Ля смени. Лє жур.
Дуз муд.
Ляя міль неф сан трант катр.
Лє муд де жанвье.
Февріє. Марс.
Авріль. Ме Жюен.
Жюйе. Ут, або у. Сеп-танбр.
Октобр. Нованбр. Де-санбр.

(ЛЯ СЕЗОН)

Лє прентан. Лете.
Льотони. Лівер.

Лє діманш. Лє ленді.
Марді. Меркреді. Жеді.
Вандреді. Самеді.
Ожурдюї. Демен.
Апредемен. Иер. Авантъєр.
Лє матен. Демен суар.
А міді. А мінюї.

(ЛЄ ФЕТ)

Ля фет. Ляніверсер.
Лє нувель ан.
Лє Ноель. Ле Пак. Ля Пантекот.
Лє вандреді сен.
Лє жур де лян.
Лє марді гра.
Ан Карем.
Ля Mi-Карем.
**КАТОРЗ ЖЮНІЕ
(ФЕТ НАСЬОНАЛЬ).**

ГОДИНА.

Хвилина. Секунда.
Котрá година.
8 година.
3 година без 20 хвилин.
Двадцять на першу.
Година й 25 хвилин.
Пів до семої.
Південь. Північ.
Вечором. Ранком.
По-обіді. По-півночі.
Приходьте перед полузднем.
Починаємо по-обіді.

Коло 9 години ввечері.
Зараз тільки полуздне.
Чи маєте годинника?
Мій годинник спізнюються.
Ваш годинник спішить.
Дуже рано. Дуже пізно.
Поспішаймо...
Він спішить. Вона спішить
Вже час іти. Світає...
Мені спішно.
Ще не пізно.

ПОГОДА.

Гарно на дворі. Соñяшно.
Погана погода. Похмуро.

Погода кращає.
Сонце сходить. Сонце заходить.
Місяць заходить.
Дощ іде. Сніг падає.
Гаряче. Мені гаряче.
Мені холодно. Мороз бере.
Грім. Гремить.
Бліскавка. Бліскає.

L'HEURE.

Une minute. Une seconde.
Quelle heure est-il ?
Il est huit heures.
Trois heures moins vingt.
Il est midi vingt.
Une heure vingt-cinq.
Six heures et demi.
Il est midi. Il est minuit.
Le soir. Le matin.
Après-midi. Après minuit.
Venez le matin. Venez dans la matinée.
Nous commençons après-midi.
Vers neuf heures du soir.
Il n'est, que midi.
Avez-vous l'heure ?
Ma montre retardé.

Votre montre avance.
Trop tôt. Trop tard.
Dépêchons-nous...
Il est pressé. Elle est pressée.

Il est temps d'aller. Il fait jour.
Je suis pressé.
Il n'est pas tard.

LE TEMPS.

Il fait beau temps. Il y a du soleil.
Il fait mauvais temps. Il fait sombre.
Le temps se met au beau.
Le soleil se lève. Le soleil se couche.
La lune se couche.
Il pleut. Il neige.
Il fait chaud. J'ai chaud.
J'ai froid. Il gèle.

Le tonnerre. Il tonne.
L'éclair. Il y a des éclairs.

(ЛІР)

Юн мінют. Юн сконд.
Кель ер е-т-іль?
Іль ет-юї-т-ер.
Труа-з-ер муен вен.
Іль е міді вен.
Юн ер вен сенк.
Сі-з-ер е демі.
Іль е міді. Іль е міньюї.
Ле суар. Ле матен.
Апре міді. Апре міньюї.
Вене ле матен. Вене дан ля матіне.
Ну комансон апре міді.

Вер нев ер дю суар.
Іль не, ке міді.
Аве ву лер?
Ма монтр ретард.

Вотр монтр аванс.
Тро то. Тро тар.
Депешон ну...
Іль е пресе. Ель е пресе.

Іл е тан дале. Іль фе жур.
Же сюї пресе.
Іль не па тар.

(ЛІС ТАН)

Іль фе бо тан. Ілья дю колей.
Іль фе мове тан.
Іль фе сонбр.
Ле тан се ме-т-о бо.
Ле солей се лев. Ле солей се куш.
Ля люн се куш.
Іль пле, Іль неж.
Іль фе шо. Же шо.
Же фруа. Іль жель.

Ле тонер. Іль тонн.
Леклер. Ілья де-з-еклер.

Буря. Грім упав.

Темно на дворі.
Ніч настає. Зоряно.

L'orage. La foudre est tombée.

Il fait noir dehors.

Il fait nuit. Les étoiles brillent.

Льораж. Ля фудр е тонбे.

Іль фе нуар деор.

Іль фе нюй. Лє-з-етуль брій.

В ДОРОЗІ.

Потяг. Швидкий. Звичайний.

Пароплав. Море.
Залізниця. Станція.
Де тут каса? Перед вами

Білет 3 класи.

Білет туди й назад.
Скільки коштує білет?
Коли потяг одходить?
О котрій годині наш потяг рушає?
Коли ми прибуваєм?
Яка найближча станція?

Потяг зупиняється.
Добродію, зверніть увагу на мої річі, будь ласка.

Де ми зупиняємося?
Чи матимемо пересідку?

Сходимо...

Чи висідаємо?

Всі висідають.
Вхід. Вихід.
Авто. Шофер.
Трамвай. Автобус.
Підземна залізниця.

Білет трамвайний.
Де тут кльозет?

Скільки за це платиться?

EN ROUTE.

(АН РУТ)

Le train. Rapide. Omnibus.

Le bateau. La mer.

Chemin de fer. La gare.

Où est le guichet ? Devant vous.

Un billet de troisième classe.

**Un billet d'aller et retour.
Combien vaut le billet ?
Quand le train part-il ?
A quelle heure part notre train ?**

**Quand arrivons-nous ?
Quelle est la station la plus proche ?**

Le train s'arrête.

Monsieur, faites attention à mes bagages, s'il vous plaît.

**Où nous arrêtons-nous ?
Aurons-nous la correspondance ?**

Descendons...

Est-ce que nous descendons.

**Tout le monde descend.
L'entrée. La sortie.
L'auto. Taxi. Chauffeur.
Le tramvay. L'autobus.
Le métro. Le métropolitain.**

Un ticket.

Où sont les cabinets ? Où est le petit coin ?

Ça fait combien ?

Лє трен. Рапід. Омнібус.

Лє бато. Ля мер.

Шмен де фер. Ля гар.

У е ле гіше? Деван ву.

Ен бійе де труазьєм клас.

Ен бійе дале е ретур.
Конбъен во ле бійе?
Кан ле трен пар-т-иль?
А кель ер пар нотр трен?

Кан арівон ну?
Кель е ля стасьон ля
плю прош?

Лє трен сарет.
Месьє, фет-з-атансьон а
ме багаж, сіль ву пле.

У ну-з-аретон ну?
Орон ну ля кореспон-
данс?

Десандон...
Е се ке ну десандон?

Ту ль монд десан.
Лянтрэ. Ля сорті.
Льото. Таксі. Шофер.
Лє транве. Льотобус.
Лє метро. Лє метрополі-
тен.

Ен тіке.
У сон ле кабіне? У е ле
пти куен?
Са фе конбъен?

ГРАНИЦЯ.

Чи далеко до границі?...

Ми на французькій граници.

Французька митниця.

Митний урядовець. Митник.

Чи м... плаатити мито?

Ні, я маю тільки річі власного вжитку.

Тютюн, або цигарки?

Чи маю відкрити багаж?

Нічого не маю заявляти.

Це мої річі.

LA FRONTIERE.

La frontière est-elle loin ?

Nous sommes à la frontière française.

La douane française.

Le douanier.

Est-ce que je dois payer ?

Non, je n'ai que des objets pour mon usage personnel.

Du tabac ou des cigarettes ?

Dois-je ouvrir mes malles ?

Je n'ai rien à déclarer.

Ce sont mes bagages.

(ЛЯ ФРОНТЬЕР)

Ля фронтьєр етель люен?

Ну сом а ля фронтьєр франсез.

Ля дуанн франсез.

Ле дуанье.

Е-се ке же дуа пейе?

Нон, же не ке де-з-обже пур мон юзаж персонель.

Дю таба у де сігарат?

Дуа же уврір ме маль?

Же не ръен а декляре.

Се сон ме багаж.

В МІСТІ.

Як звється це місто?

Чи воно велике?

Париж — столиця Франції.

Гарне це місто.

Скільки тут населення?

Я захоплений.

Де знаходиться префектура?

Де є поліційний пост?

Площа. Вулиця. Заулок. Бульвар. Авеню.

Парк. Садок.

Де вулиця "14 липня"?

Пам'ятник.

Як пройти на площу Наполена?

Кудою йти на станцію?

Найближча дорога?

Осьдечки великий шлях.

Де є головна вулиця?

Що це ця статуя?

Я помилівся в дорозі.

EN VILLE.

Comment s'appelle cette ville ?

Est-elle grande ?

Paris est la capitale de la France.

C'est une belle ville.

Combien y a-t-il d'habitants ?

Je suis enchanté.

Où se trouve la Préfecture.

Où est le poste de police ?

La place. La rue. L'impassé.

Le boulevard. L'avenue.

Le parc. Le jardin.

Où se trouve la rue du 14-Juillet ?

Le monument.

Comment faut-il aller à la place de Napoléon.

Par où va-t-on à la gare ?

Le plus court chemin ?

Voilà la grande route.

Où est la rue principale ?

Que représente cette statue ?

Je me suis trompé de chemin.

(АН ВІЛЬ)

Коман сапель сет віль?

Е-т-ель гранд?

Парі е ля капіталь де ля Франс.

Се-т-юн бель віль.

Конбъен йатіль д-абітан?

Же сюї-з-аншанте.

У се трув ля префектюр?

У е ле пост де поліс?

Ля пляс. Ля рю. Ленпас.

Ле бульвар. Лявеню.

Ле пар. Ле жарден.

У се трув ля рю дю каторз жюйе?

Ле монюман.

Коман фо-т-иль алє а ля пляс де Наполеон?

Пар у ва-т-он а ля гар?

Ле плю кур шмен?

Буаля ля гранд рут.

У е ля рю пренсіпаль?

Ке репрезант сет статю?

Же ме сюї тронпе де шмен.

Поверніть назад.
Я зблудив.
Чи це далеко? Hi, 10
хвилин ходи.

В ОТЕЛІ.

Скажіть, будь ласка, де
тут отель?
Чи маєте вільну кімнату?

Так, маємо.
Кімната з одним ліжком.
На якому поверсі?
Скільки платиться?
Який номер моєї кімна-
ти?

Рахунок.
Я хочу заплатити.

Покоївка.
Номерний.
Номерний, подайте мені,
будь ласка...
Води. Води гарячої.
Шклянку. Рушника.
Щітку. Підушку.
Може маєте дешевшу
кімнату?

Скільки чохісішно?
Ви наймаєте тижнево?
Господар. Господиня.
Власник. Власниця.

Збудіть мене о 7 годині.
Платиться наперед.

В РЕСТОРАНІ.

Я голодний. Хочу їсти.
Хочу пити. Маю згагу.
Дайте мені щось із'їсти.
Дайте мені щось пити.
Перше снідання (ран-
ком).

Retournez sur vos pas.
Je me suis perdu.
Est-ce loin ? Non, dix mi-
nutes à pied.

A L'HOTEL.

Dites-moi, s'il vous plaît,
où se trouve un hôtel ?
Est-ce que vous avez une
chambre libre ?
Oui, nous en avons.
Une chambre à un lit.
A quel étage ?
Combien paye-t-on ?
Quel est le numéro de ma
chambre ?
La note.
Je voudrais payer. Je vou-
dras régler ma note.
Femme de chambre.
Garçon.
Garçon, apportez-moi, s'il
vous plaît...
De l'eau. De l'eau chaude.
Un verre. Une serviette.
Une brosse. Un oreiller.
Est-ce que vous avez une
chambre meilleur mar-
ché ?
Combien par mois ?
Vous louez à la semaine ?
Le patron. La patronne.
Le propriétaire. La proprié-
taire.
Réveillez-moi à 7 heures.
On paye d'avance.

AU RESTAURANT.

J'ai faim.
J'ai soif
Donnez-moi quelque chose
à manger.
Donnez-moi quelque chose
à boire.
Le petit déjeuner. Le casse-
croûte.

Ретурне сюор во па.
Же ме сюї пердю.
Е се люен? Ноn, ді мі-
нют а пье.

(А ЛЬОТЕЛЬ)

Діт муа, сіль ву плє, у
се трув ен отель?
Е се ке ву-з-аве-з-юн
шанбр лібр?
Уй, ну-з-ан авон.
Юн шанбр а ен лі.
А кель етаж?
Конбъен пей-т-он?
Кель е ле нюмеро де ма
шанбр?
Ля нот.
Же будре пейе. Же буд-
ре регле ма нот.
Фам де шанбр.
Гарсон.
Гарсон, апорте муа, сіль-
ву плє...
Де льо. Де льо шод.
Ен вер. Юн сервєт.
Юн брос. Ен орєйе.
Е се ке ву-з-аве-з-юн
шанбр мейєр марш?

Конбъен пар муа?
Ву люе а ля смени?
Ле патрон. Ля патронн.
Ле пропрєтер. Ля про-
прєтер.
Ревеїе муа а се-т-ер.
Он пей даванс.

(О РЕСТОРАН)

Же фен.
Же суаф.
Доне муа кельке шоз а
манже.
Доне муа кельке шоз а
буар.
Ле пті дежене. Ле кас-
крут.

Друге снідання (в позднє).	Le déjeuner.	Ле дежене.
Обід (коло 6-7 ввечері).	Le dîner.	Ле діне.
Вечеря.	Le souper. La soupe.	Ле супе. Ля суп.
Чай. Кава.	Le thé. Le café.	Ле те. Ле кафе.
Пиво. Вино.	Le vin. La bière.	Ле вен. Ля бієр.
Червоне вино. Біле...	Le vin rouge. Le blanc.	Ле вен руж. Ле блян.
Ясне пиво. Темне..	La bière blonde. La brune.	Ля бієр бльонд. Ля брюн...
Сідр. Мінеральна вода.	Le cidre. L'eau minérale.	Ле сідр. Льо мінераль.
Пляшка вина. Пива..	Une bouteille de vin. De la bière.	Юн бутей де вен. Де ля бієр
Які маєте вина?	Quelles sortes de vin avez-vous ?	Кель сорт де вен аве ву?
Принесіть мені...	Apportez-moi.	Апорте му...
Свіжого хліба.	Du pain frais.	Дю пен фре.
Черствого хліба.	Du pain rassis.	Дю пен рассі.
Хлібного хліба. Один шматок.	Du pain blanc. Un morceau.	Дю пен блян. Ен морсо.
Ніж. Віделко.	Un couteau. Une fourchette.	Ен куто. Юн фуршет.
Ложка. Серветка.	Une cuillère. Une serviette.	Юн кюйер. Юн серв'єт.
Тарілка. Чистозуб.	Une assiette. Le cure-dent.	Юн асьєт. Ле кюр дан.
Сіль. Перець. Горчиця.	Le sel. Le poivre. La moutarde.	Ле сель. Ле пувар. Ля мутард.
Олива. Оцет.	L'huile. Le vinaigre.	Люіль. Ле вінегр.
Закуска. Перекуска.	Hors-d'œuvre.	Ор девр.
Сардинки. Ковбаса.	Les sardines. Les saucissons.	Ле сардінн. Ле сосісон.
Масло. Редька.	Du beurre. Des radis.	Дю бер. Де раді.
Огірок. Креветки.	Concombre. Crevettes.	Конконбр. Кревет.
Яйце. Свіже яйце. Яйце.	Les œufs. Un œuf frais. Un œuf.	Ле-з-е. Ен е фре. Ен еф.
Яйце на-рідко.	Un œuf à la coque.	Ен еф а ля кок.
Тверде яйце. Яєшня.	Un œuf dur. Une omelette.	Ен еф дюр. Юн омелят.
Ви не маєте українського борщу?...	Vous n'avez pas de borschuk ukrainien ?	Ву наве па де борщ юкрайнен?
Супа. Бульон.	Une soupe. Un bouillon.	Юн суп. Ен буйон.
Риба Цитрина.	Le poisson. Le citron.	Ле пусон. Ле сіtron.
Щука Карп. Скумбрія (чибрик).	Le brochet. La carpe. Le maquereau.	Ле броше. Ле карп. Ле макро.
Білуха. Тріска.	Le merlan. La morue.	Ле мерлян. Ля морю.
Оселедець. Окунь.	Le hareng. La perche.	Ле аран. Ля перш.
Струг (головиця). Лосось.	La truite. Le saumon.	Ля трюйт. Ле сомон.
Морська риба.	Les poissons de mer.	Ле пусон де мер.
Річна риба.	Les poissons d'eau douce.	Ле пусон до дус.
Мясо. Мясна страва.	La viande. Le plat de viande.	Ля віанд. Ле пля де віянд.

Свинина. Воловина.	Du porc. Du bœuf.	Дю пор. Дю беф.
Телятина. Баранина.	Du veau. Du mouton.	Дю во. Дю мутон.
Печена. Котлета.	Un rôti. Une côtelette.	Ен роті. Юн котелет.
Теляча печена. Баранича котлета.	Rôti de veau. Côtelette de mouton.	Роті де во. Котелет де мутон.
Воловина в сосі.	Ragoût de bœuf.	Рагу де беф.
Біфtek з картоплюю.	Bifteek aux pommes.	Біфтек о пом.
Смажена картопля.	Pommes frites.	Пом фріт.
Шинка. Сало (свиняче).	Le Jambon. Lard gras.	Ле жанбон. Ляр гра.
Теляча печінка.	Foie de veau.	Фуа де во.
Кишка. Ковбаси. Ковбаска,	Le boudin. Les saucissons.	Ле буден. Ле сосісон. Ля сосіс.
Ковбасня.	La saucisse.	Ля шаркютрі.
Птиця. Дичина.	La charcuterie.	Ля воляй. Лє жібье.
Курча. Качка. Гуска.	La volaille. Le gibier.	Ен пулє. Ен канар. Юн я.
Крілик. Заїць.	Un poulet. Un canard. Une oie.	Лє ляпен. Лє лъєвр.
Городина (зеленина).	Le lapin. Le lièvre.	Лє легюм.
Капуста. Бурак. Морква.	Les légumes.	Лє шу. Ля бетрав. Ля карот.
Артішок (карточко).	Le chou. La betterave. La carotte.	Ляртішо.
Кучерява капуста (цвітуха).	L'artichaut.	Шу флер.
Брюксельська капуста.	Choux de Bruxelles.	Шу дэ Брюссель.
Червона капуста.	Chou rouge.	Шу руж.
Фасоля біла. Горошок.	Haricot blanc. Petits pois.	Аріко блян. Пті пуа.
Молода фасоля. Сочевиця.	Haricot vert. Lentille.	Аріко вер. Лянтій.
Ріпа. Шпінат. Порей.	Le navet. L'épinard. Le polreau.	Лє наве. Лепінар. Лє пураро.
Гриби. Помідори.	Les champignons. Les tomates.	Лє шанпіньон. Лє томат.
Картопля в сосі.	Pommes de terre sautées.	Пом де тер соте.
Салата. Салата-селера.	La salade. Salade de céleri.	Ля саляд. Саляд де сельрі.
Зелена салата. Петрушка	Salade de laitue. Le persil.	Саляд де летю. Лє персіль.
Кучерява салата (Петрові батоги).	Salade de chicorée.	Саляд де шікоре.
Огіркова салата.	Salade de concombres.	Саляд де конконбр.
Сир. Сметана.	Le fromage. La crème.	Лє фромаж. Ля крем.
Голяндський сир.	Fromage de Hollande.	Фромаж де Олянд.
Швайцарський сир, або де Грюйєр.	Fromage de Gruyère.	Фромаж де Грюйєр.
Солодке. Десер.	Le dessert. Les entremets.	Лє десер. Ле-з-антреме.
Тісточко. Торт.	Le gâteau. Une tarte.	Лє гато. Юн тарт.
Варення (Конфітури). Компот.	La confiture. La compote.	Ля конфітур. Ля компот.

Рис із молоком.
Чорнослив (сушені сливи).
Садовина (овочі).
Яблуко. Груша. Слива.
Вишні. Виноград. Морелі
Горіх. Фіга.
Суниці. Полониці. Малина,
Персики.
Померанча. Банан. Ана-
нас.
Диня. Кавун.
Рахунок, прошу...
Це вам на пиво...

КАВАРНЯ.

Добродію, шклянку ка-
ви...
Кава з молоком.
Чорна кава. Чаю.
Какао. Шоколяд. Цукру.
Хліба з маслом.
Рогалик. Сандвіч.
Чай з молоком.
Шклянку пива. Чарку лі-
керу.
Коняку. Рому.
Які в вас тісточки?

За ваше здоров'я. За ва-
ше...

ПЕКАРНЯ, ЦУКЕРНЯ.

Чи маєте чорний (жит-
ній) хліб.
Прошу, кільо хліба...
Великий вибір тісточек.
Виберіть мені, будь лас-
ка, троє.
Запакуйте, прошу...
Скільки це коштує?
Чи маєте цукерки?

Riz au lait.
Les pruneaux.
Les fruits.
Une pomme. Une poire. Une prune.
Des cerises. Du raisin. Des abricots.
La noix. La figue.
Fraises des bois. Des fraises. Des framboises.
Des pêches.
Orange. Une banane. Un ananas.
Le melon. La pastèque.
L'addition, s'il vous plaît.
C'est votre pourboire.

LE CAFE.
Garçon, une tasse de café.

Un café crème.
Un café nature. Du thé.
Du cacao. Du chocolat. Du sucre.
Du pain au beurre.
Un croissant. Un sandwich.
Un thé au lait.
Un bock. Une liqueur.
Un cognac. Un rhum.
Quelles pâtisseries avez-vous ?
A votre santé. A la vôtre.

**LA BOULANGERIE. LA PATISSERIE. (ЛЯ БУЛЯНЖРІ.
ЛЯ ПАТИСРІ)**

Avez-vous du pain de seigle ?
S'il vous plaît, un kilo de pain.
Un grand choix de gâteaux.
Choisissez-m'en, s'il vous plaît trois.
Enveloppez, s'il vous plaît.
Combien ça vaut-il ?
Avez-vous des bonbons ?

Рі о ле.
Ле прюно.
Ле фрюї.
Юн пом. Юн пуар. Юн прюн.
Де сріз. Дю резен. Де-з-абріко.
Ля нуа. Ля фіг.
Фрез де буа. Де фрез.
Де франбуаз.
Де пеш.
Оранж. Юн бананн. Ен абана.
Ле мельон. Ля пастек.
Лядісьон, сіль ву плє...
Се вотр пурбуар...

(ЛЄ КАФЕ)
Гарсон, юн тас де кафе.

Ен кафе крем.
Ен кафе натюр. Дю те.
Дю какао. Дю шоколая.
Дю сюкр.
Дю пен о бер.
Ен круасан. Ен сандвіч.
Ен те о ле.
Ен бок. Юн лікер.

Ен коняк. Ен ром.
Кель патісрі аве ву?

А вотр санте. А ля вотр...

Аве ву дю пен де сегль?
Сіль ву плє, ен кільо де пен.
Гран шуа де гато.
Шуазісе, ман, сіль ву плє труа.
Анвельопе, сіль ву плє...
Конбъен са во-т-иль?
Аве ву де бонбон?

ЛАЗНЯ, ПРАЧКА. LE BAIN. LA BLANCHISSERIE.(ЛІ БЕН. ЛЯ БЛЯНШІСРІ)

Звичайна ванна.	Душ.	Un bain simple. Une douche,	Ен бен сенпль. Юн душ.
Досить гаряча. Дуже холдна.		Assez chaud. Très froid.	Асе шо. Тре фруа.
Мила. Рушника.	Де тут прачка?	Du savon. La serviette.	Дю савон. Ля сервьєт.
Прошу, моя білизна.	Ось список моєї білизни.	Où se trouve une blanchisserie ?	У се трув юн бляншіспі?
Коли ви принесете?		S'il vous plaît, mon linge.	Сіль ву плє, мон ленж.
Мужеська білизна.		Voilà la liste de mon linge.	Вуала ля ліст де мон ленж.
Сорочка. Підштанники.		Quand le rapporterez-vous?	Кан ле рапортере ву?
Ковнірець. Хусточка.		Le linge d'homme.	Ле ленж дом.
Скарпетки. Нічна сорочка.		La chemise. Le caleçon.	Ля шміз. Ле калесон.
Жіноча білизна.		Le faux-col. Le mouchoir.	Ле фо колъ. Ле мушуар.
Панчохи. Комбінезон.		Les chaussettes. La chemise de nuit.	Ле шосет. Ля шміз де нюй.
Одна парà. Дві пари.		Le linge de dame.	Ле ленж де дам.
Фартух. Чепчик.		Les bas. La combinaison.	Ле ба. Ля конбінезон.
		Une paire. Deux paires.	Юн пер. Де пер.
		Un tablier. Un bonnet de nuit.	Ен табльє. Ен боне де нюй.

ОДЯГ.

Кравець. Костюм.
На замовлення. Одяг готовий.
Покажіть мені кілька зразків.
Піджак. Жилетка (камізелька).
Штани. Пальто.

Взяти мірку.
Це мені не підходить.
Дуже широке. Дуже вузьке.
Довгий. Широкий.
Коли примірка?
Кравчиха. Сукня.
Візитова сукня. Для прохідки.
Вечірня сукня.
Англійський костюм.
Спідниця. Кофта.
Жіноче пальто. Ліфчик.

LE VETEMENT.

Le tailleur. Un complet.
Sur mesure. Le vêtement tout fait.
Montrez - moi quelques échantillons.
Le veston. Un gilet.

Le pantalon. Le pardessus.
Prendre les mesures.
Ça ne me va pas.
Il est trop large. Il est trop étroit.
Long, Court.
A quand l'essayage ?
La couturière. Une robe.
La robe de visite. Pour la promenade.
Une robe du soir.
Un costume tailleur.
La jupe. Le corsage.
Le manteau. Le soutien-gorge.

(ЛІ ВЕТМАН)

Ле тайер. Ен компле.
Сюр мезюр. Ле ветман ту фе.
Монтре муа кельке-з-ешантійон.
Ле вестон. Ен жіле.

Ле пантальон. Ле пардесю.
Прандр ле мезюр.
Са не ме ва па.
Іль е тро лярж. Іль е тро-п-етруа.
Ліон. Кур.
А кан лесейяж?
Ля кутюрье. Юн роб.
Ля роб де візіт. Пур ля променад.
Юн роб дю суар.
Ен костюм тайер.
Ля жюп. Ле корсаж.
Ле манто. Ле сутьен горж.

Рукав. Пояс. Ковнір.

Шовкова сукня. Муслінова.

Шаповал. (Капелюшник). Капелюх.

Звичайний капелюх.

Фетровий. Соломяний.

Кашкет. Мельон.

З широкими полями. З вузькими.

Я беру цього.

Шаповалиха. (Капелюшниця).

Капелюх жвавого кольору.

У ШЕВЦЯ.

Я бажав би пару черевичок.

Вони дуже великі. Дуже малі.

Ця пара якраз по нозі.

Чорні. Жовті.

Покажіть мені другу пару.

Підметки. Набойки.

Шнурок. На шнурках.

ГОЛЯР (ФРИЗ'ЕР).

Мужеський голляр.

Жіночий фриз'єр.

Я бажав би поголитись.

Поголійт мене гладко.

Підстрижіть мені волосся.

Не дуже коротко. Досить коротко.

Добре підріхте з боків.

Це добре. Якраз добре.

Покропіть парфумованою водою.

Переділ з лівого боку.

Це моя черга.

Закучерявте мені волосся

La manche. Le ceinture. Le col.

La robe de soie. De mousseline.

Le chapelier. Le chapeau.

Un chapeau ordinaire.

De feutre. De paille.

La casquette. Le melon.

A bords larges. A bords étroits ?

Je prends celui-ci.

La modiste.

Un chapeau de couleur vive.

CHEZ LE CORDONNIER.

Je voudrais une paire de chaussures.

Elles sont trop grandes.

Trop petites.

Celles-ci me chaussent bien.

Noirs. Jaunes.

Montrez-moi une autre paire.

Les semelles. Les talons.

Le lacet. A lacets.

LE COIFFEUR.

Le coiffeur d'hommes.

Le coiffeur de dames.

Je désire me faire raser.

Rasez-moi de près.

Coupez-moi les cheveux.

Pas trop courts. Assez courts.

Bien courts sur les côtés.

C'est bien comme ça. Juste comme ça.

Faites-moi une friction.

La rale à gauche.

C'est mon tour.

Ondulez-moi les cheveux.

Ля манш. Ле сентюр. Ле колъ.

Ля роб де суа. Де муслін.

Ле шапельє. Ле шапо.

Ен шапо ординер.

Де фетр. Де пай.

Ля каскет. Ле мельон.

А бор лярж. А бор-з-етруа.

Же пран селюї сі.

Ля модіст.

Ен шапо де кулер вів.

(ШЕ ЛЕ КОРДОНЬЄ)

Же вудре юн пер де шосюр.

Ель сон тро гранд. Тро петіт.

Сель сі ме шос бъен.

Нуар. Жонн.

Монтре муа юн отр пер.

Ле семель. Ле тальон.

Ле лясе. А лясе.

(ЛЕ КУАФЕР)

Ле куафер дом.

Ле куафер де дам.

Же дезір ме фер разе.

Разе муа де пре.

Купе муа ле шве.

Па тро кур. Асе кур.

Бъен кур сюр ле коте.

Се бъен ком са. Жюст ком са.

Фет муа юн фріксон.

Ля ре а гош.

Се мон тур.

Ондюле муа ле шве.

Вимити, підстригти й за-
кучевявити.

Скільки я вам винен,
винна?

Щітка. Гребінець. Пудра

Кольор до уст.
Крем для сухого личка.
Крем для тлустого личка
Добре мило. Дякую.
Щітку й порошок для
зубів.

До побачення, до друго-
го разу.

**В МАГАЗИНІ.
НА РИНКУ.**

Робити закупи. Ринок.
Торг.

Купити дешо.

Пекар. Ковбасник. Мяс-
ник.

Галантерійний склеп.

Бакалійний магазин.

Бакалійник. Бакалійниця.
Магазин годинників. Го-
динникар.

Магазин золотих і сріб-
них річей.

Юблер. Антиквар.
Фарбарня. Фарбар.

Шкляр. Ганчірник.

Рукавицї. Рукавичник.

Молочарня.

Дайте мені $\frac{1}{2}$ фунта цу-
кру.

Фунт. Кільо.

Прошу коробку сарди-
нок.

Метр сукна.

Краватка. Запонки (Шпо-
ньки).

Голка. Нитки. Наперсток

Шпилька. Ножниці.

Laver, couper et onduler ?

Combien vous dois-je ?

**La brosse. Le peigne. La
poudre.**

Le rouge.

La crème pour peau sèche.

La crème pour peau grasse.

Un bon savon. Merci.

**La brosse et la poudre à
dents.**

**Au revoir, A la prochaine
fois.**

**DANS UN MAGASIN.
AU MARCHE.**

Faire le marché. Le marché.

Acheter quelque chose.

**Le boulanger. Le charcutier
Le boucher.**

Une mercerie.

L'épicerie.

**L'épicier. L'épicière.
L'horlogerie. L'horloger.**

L'orfèvrerie.

**Le joaillier. L'antiquaire.
La teinturerie. Le teintu-
rier.**

Le vitrier. Le chiffonnier.

Les gants. Le gantier.

**La lalerie. La crèmerie.
Donnez-moi une demi livre
de sucre.**

Une livre. Un kilo.

**S'il vous plaît, une boîte de
sardines.**

Un mètre d'étoffe.

**Une cravate. Le bouton de
manchette.**

Une aiguille. Le fil. Le dé.

Une épingle. Les ciseaux.

Лявє, купе е ондюле.

Конбъен ву дуа же?

Ля брос. Ле пень. Ля
пудр.

Ле руж.

Ля крем пур по сеш.

Ля крем пур по грас.

Ен бон савон. Мерсі.

Ля брос е ля пудр а дан.

О ревуар. А ля прошенн
фуа.

**(ДАН-З-ЕН МАГАЗЕН.
О МАРШЕ)**

Фер ле марш. Ле мар-
ше.

Аште кельке шоз.
Ле булянжке. Ле шаркю-
тье. Ле буше.

Юн мерсрі.
Лепісрі.
Лепісє. Лепісьєр.

Льюльожері. Льюльоже

Льюфорері.

Ле жоайє. Лянтікер.
Ле тентюрeri. Ле тен-
тюрье.

Ле вітре. Ле шіфонье.

Ле ган. Ле гантъе.
Ля летері. Ля кремері.

Доне муа юн демі лівр
де сюкр.

Юн лівр. Ен кільо.
Сіль ву пле, юн буат де

кардін.

Ен метр детоф.

Юн крават. Ле бутон де
маншет.

Юн егвій. Ле філь. Ле
де.

Юн епенгль. Ле сізо.

Гуздики. Стрічки. Круже во.
Підтяжки. Подушка.
Простиralo. Наволочка.
Скатертина.

ТЮТЮНОВИЙ СКЛЕП.
Прошу мені дати тютюну.
Якого тютюну?
Сіри пачку. Синю. Жовту.
Цигароқ. Цигар.
Скільки коштує ця пачка?
По-чім штука?
Тютюн для палення.
Тютюн для нюхання.
Тютюн для жування.
Тютюн для файли.
Коробку сірників.
Чи маєте поштові марки?
Поштову марку для Франції.
Поштову марку для за кордону.

НА ПОЧТИ.

Скринька для листів.
Звичайний лист. Рекомендований.
Скільки коштує цей лист рекомендованим?

Дайте мені поштову картку.
Дайте мені п'ять марок для закордону.
Я хочу послать депешу.

Я хочу сполучитися зі Львовом.
де тут найближча пошта?
Я хочу послати гроши.
Ощадна каса при пошті.

Les boutons. Les rubans.
La dentelle.
Les bretelles. L'oreiller.
Le drap. Une tale d'oreiller.
La nappe.

BUREAU DE TABAC.
Donnez-moi du tabac, s'il vous plaît.
Quel tabac ?
Du tabac gris. Bleu. Jaune.
Des cigarettes. Des cigares.
Combien vaut ce paquet ?

Combien vaut la pièce ?
Du tabac à fumer.
Du tabac à priser.
Du tabac à chiquer.
Du tabac pour la pipe.
Une boîte d'allumettes.
Avez-vous des timbres-poste ?
Un timbre-poste pour la France.
Un timbre-poste pour l'étranger.

A LA POSTE.
La boîte aux lettres.
Une lettre simple. Recommandée.
Combien faut-il payer pour recommander cette lettre ?

Donnez-moi une carte postale.
Donnez-moi cinq timbres pour l'étranger.
Je désire envoyer un télégramme.
Je voudrais téléphoner à Lviv.
Où est le bureau de poste le plus proche ?
Je voudrais envoyer de l'argent..
La caisse d'épargne postale

Ле бутон. Ле рюбан. Ля дантель.
Ле бретель. Льюрейе.
Ен дра. Юн те дорейе.
Ля нап.

(БЮРО ДЕ ТАБА)
Доне мua дю таба, сіль ву пле.
Кель таба?
Дю таба грі. Блє. Жонн.

Де сігарет. Де cirap.
Конбъен во се паке?
Конбъен во ля пьеес?
Дю таба а фюме.
Дю таба а прізе.
Дю таба а шіке.
Дю таба пур ля піп.
Юн буат д алюмет.
Аве ву де тенбр пост?

Ен тенбр пост пур ля Франс.
Ен тенбр пост пур ля тенбр.

(А ЛЯ ПОСТ)
Ля буат о летр.
Юн летр сенпль. Рекоманде.

Конбъен фо-т-іль пейе пур рекоманде сет летр?
Доне мua юн карт посталь.
Доне мua сен тенбр пур летранже.
Же дезір анвуайе ен телеграм.
Же будре телефоне а Львів.
У е ле бюро де пост ле плю прош?
Же будре-з-анвуайе де ляржан.
Ля кес депарнь посталь.

В БАНКОВІ.

Де тут банк?
Я хочу розбити гроші.
Я маю польські гроші.
Я маю французькі гро-
ші.

Який курс сьогодня?

Я хочу купити доларів.

Або швейцарських фран-
ків.

У ЛІКАРЯ.

Дайте мені адресу по-
важного лікаря, але не-
дорогої.
Закличте лікаря.

Що вам болить? На що
терпите?
Мені болить голова.
Мені болить горло. Я
кашляю.
Шлунок. Вухо. Око. Ніс

Рот. Губи. Шия.

Плечі. Груди. Спина.

Руки. Пальці. Ноги.

Живіт. Сердце
Покажіть вашого язика.
Ви маєте гарячку.
Нежить. Затвердіння.

Де тут шпиталь?

АПТЕКА.

Де тут аптека?
Ось припис лікаря.
Дайте мені соди.

Рицини (касторки).
Йоду. Вазеліні.

DANS UNE BANQUE.

Où y a-t-il une banque ?
Je veux changer de l'argent.
J'ai de l'argent polonais.
J'ai de l'argent français.

**Quel est le cours d'aujour-
d'hui ?**
**Je voudrais acheter des
dollars.**
Ou des francs suisses.

(ДАН-З-ЮН БАНК)

У йя-т-іль юн банк?
Же ве шанже де ляржан.
Же де ляржан польоне.
Же де ляржан франсе.

Кель е ле кур дожур-
дюї?
Же вудре-з-ашете де
долар.
У де фран сюїс.

CHEZ LE MEDECIN.

**Donnez-moi l'adresse d'un
médecin sérieux, mais
pas cher.**

**Faites venir un médecin.
Appelez un médecin.**

**Où avez-vous mal ? De
quoi souffrez-vous ?**

**J'ai mal à la tête.
J'ai mal à la gorge. Je tous-
se.**

**L'estomac. L'oreille. L'œil.
Le nez.**

**La bouche. Les lèvres. Le
cou.**

**Les épaules. La poitrine. Le
dos.**

**Les bras. Les doigts. Les
jambes.**

**Le ventre. Le cœur.
Montrez-moi votre langue.**

Vous avez la fièvre.

Le rhume. La constipation

Où se trouve un hôpital ?

LA PHARMACIE.

Où se trouve la pharmacie ?
Voici l'ordonnance.

**Donnez-moi du bicarbonate
de soude.**

**L'huile de ricin.
De la teinture d'iode. De la
vaseline.**

(ШЕ ЛЕ МЕДСЕН)

Доне муа лядрес ден ме-
дсен серье, ме па
шер..

Фет венр ен медсен. Ап-
лє-з-ен медсен.

У аве ву маль? Де куа
суфре ву?

Же маль а ля тет.
Же маль а ля горж. Же
тус.

Лестома. Льорей. Лєй.
Лє не.

Ля буш. Лє левр. Лє ку-

Лє-з-еполь. Ля пуатрін.
Лє до.

Лє бра. Лє дуа. Лє жанб.

Лє вантр. Лє кер.
Монтре муа вотр ляйг.

Ву-з-аве ля фьевр.
Лє рюм. Ля констіпась-

он.
У се трув ен опіталь?

(ЛЯ ФАРМАСІ)

У се трув ля фармасі?
Вуасі льордонанс.

Доне муа дю бікарбонат
де суд.

Люйль де рісен.
Де ля тентюр д'йод. Де
ля вазелін.

Вати. Гірчицника.
Дайте мені щось добре
на грипу.
Дайте мені добре про-
носне.
Трохи терпентини.

De l'ouate. Un cataplasme.
Donnez-moi quelque chose
de bon contre la grippe.
Donnez-moi un bon purga-
tif.
Un peu de térébenthine.

Де люат. Ен катаплясм.
Доне мua кельке шоз де
бон контр ля гріп.
Доне мua ен бон пурга-
тіф.
Ен пе де теребантін.

У ЗУБНОГО ЛІКАРЯ.

Мені болять зуби.
Вирвіть мені цього зуба.
Котрий? В горі, чи на
долі?
Чи його ще можна вря-
тувати?
Чи знечулити? Прошу
дуже.
Не рухайтесь.
Виполоскайте рота.
За це десять франків.

J'ai mal aux dents.
Arrachez-moi cette dent.
Laquelle ? En haut, ou en
bas ?
Est-il possible de la sau-
ver ?
Voulez - vous l'insensibili-
sier ? S'il vous plaît.
Ne bougez pas.
Rincez-vous la bouche.
Ça fait dix francs.

Же маль о дан.
Араще мua сет дан.
Лякель? Ан о, у ан ба?
Е-т-іль посіблъ де ля
сове?
Вуле ву ленсансіблізє?
Сіль ву пле.
Не буже па.
Ренсе ву ля буш.
Са фе ді фран.

У ФОТОГРАФА.

Сфотографуйте мене.
Це для документу.
Зробіть мені гарні карт-
ки.
Hi, це для себе.

Chez le photographe.
Faites-moi une photo.
C'est pour une carte d'iden-
tité.
Faites-moi une belle photo.
Non, c'est pour moi.

(ШЕ ЛЕ ФОТОГРАФ)
Фет мua юн фото.
Сe пур юн карт діданти-
те.
Фет мua юн бель фото.
Нон, сe пур мua.

ФАХИ І РЕМЕСЛА.

Лікар. Аптекар. Адвокат.
Артист. Професор. Студ-
ент.
Військовий. Духовний.
Журналіст.
Столяр. Слюсар.
Книгар. Купець.
Коваль. Тесляр.
Токар. Чорноробочий.
Урядовець. Машиністка.

PROFESSIONS ET MÉTIERS. (ПРОФЕСІОН-ЗЕ МЕТЬЕ)

Le médecin. Le pharmacien
L'avocat.
L'artiste. Le professeur.
L'étudiant.
Le militaire. L'ecclésiasti-
que.
Le journaliste.
Le menuisier. Le serrurier,
Le libraire. Le commerçant.
Le forgeron. Le charpen-
tier.
Le tourneur. Le manœuvre.
L'employé. La dactylo.

Ле медсен. Ле фармась-
ен. Лявока.
Ляртіст. Ле профессер.
Летюдьян.
Ле мілітер. Леклезіастік.
Ле журналіст.
Ле менюїзье. Ле серю-
рье.
Ле лібрер. Ле комерсан.
Ле форжерон. Ле шар-
пантє.
Ле турнер. Ле маюэр.
Лянплюайє. Ля дактіль.

НА РОБОТІ.

Копальня. Фабрика. Завод.

Копальні вугілля.

Хліборобство. Промисел.

Промисловий робітник.

Сільсько - господарський робітник.

Робітничий загін.

Поденна праця. Тижнева.

Двохтижнева. Місячна.

Платня. По-годинно.

Сьогодня стати на роботу.

Нанятися на роботу (бути принятим).

Мене звільнено.

Приймають на роботу.

Звільняють з роботи.

Бюро найму.

Провідник загону. Директор.

8 годин праці. 10 годин.

День відпочинку.

AU TRAVAIL.

**Une mine. Une fabrique.
Une usine.**

Des mines de charbon.

L'agriculture, L'industrie.

L'ouvrier industriel.

L'ouvrier agriculteur.

Une équipe.

Le travail à la Journée. À la semaine,

A la quinzaine. Au mois.

La paye. À l'heure.

Commencez aujourd'hui.

Être embauché.

On m'a débauché.

On embauche.

On débauche.

Bureau de placement.

Chef d'équipe. Directeur.

Huit heures de travail. Dix heures.

Le jour de repos.

(О ТРАВАЙ)

Юн мін. Юн фабрік. Юн юзін.

Де мін де шарбон.

Лягрікюльтюр. Лендюстри.

Люврье ендюстрель.

Люврье агрікюльтер.

Юн екіп.

Ле травай а ля журне. А

ля сменн.

А ля кензенін. О муа.

Ля пей. А лер.

Комансе ожурдюї.

Етр анбоше.

Он ма дебоше.

Он анбош.

Он дебош.

Бюро де плясеман.

Шеф декіп. Діректер.

Юїт ер дю травай. Ді-з-ер.

Ле жур де репо.

НА ПРОГУЛЬЦІ.

Ідім на прохід. По місті.

Що цікавого в цьому місті.

Є чимало гарних річей.

Музей. Памятники. Старі будівлі.

Театри. Кіна.

Церква. Башта. Собор .

Префектура поліції.

Пошта. Суд.

Річка. Як вона зветься.

EN PROMENADE.

Allons nous promener.

Dans la ville.

Qu'est-ce qu'il y a à remarquer dans cette ville ?

Il y a beaucoup de belles choses.

Les musées. Les monuments. Les vieux bâtiments.

Les théâtres. Les cinémas. L'église. La tour. La cathédrale.

La préfecture.

La poste. Le Palais de Justice.

Une rivière Comment s'appelle-t-elle ?

(АН ПРОМЕНАД)

Альон ну промене. Даї ля віль.

Ке се кілья а ремарке дан сет віль?

Ляя боку де бель шоз.

Ле мюзе. Ле монюман.

Ле въе батіман.

Ле театр. Ле сінема.

Легліз. Ля тур. Ля катедраль.

Ля префектюр.

Ля пост. Ле пале де жюстіс.

Юн рівъєр. Коман сапель-т-ель?

Чи далеко до ратуша.
Ідіть просто, а після по-
верніть на першу ву-
лицю на право.
Спітайте поліціята,
Я йду сьогодня ввечері
до театру.
Що завтра грають?

Любите танцювати,
Може заграємо на біляр-
ді?
Дуже охоче.
Я живу на вулиці Карно.
Погода така гарна.
Обережно, трамвай...

Ви маєте рацію.
Ви не маєте рації.
Як хочете... Ідіть сюди.

Я йду пішки. Це дурно.

Франція — гарна країна.

Ось моя адреса.
Чи маєте карту України.

Чи маєте яку книжку про
Україну?
Дайте мені паперу для
листів.
Також конвертів.
Перо. Чорнило. Олівець.

Спасибі. До побачення.
Добревечір. панії і па-
нове.

Est-ce loin jusqu'à l'Hôtel-de-Ville ?
Allez tout droit, puis vous tournerez dans la première rue à droite.
Demandez à un agent.
Ce soir je vais au théâtre.

Qu'est-ce qu'on joue au théâtre demain ?
Aimez-vous danser ?
Voulez-vous jouer au billard ?
Très volontiers.
J'habite rue Carnot.
Le temps est si beau.
Faites attention au tramway.
Vous avez raison.
Vous avez tort.
Comme vous voudrez. Venez par ici.
Je vais à pied. C'est gratuit.

La France est un beau pays.
Voici mon adresse.
Avez-vous la carte de l'Ukraine ?
Avez-vous quelque livre sur l'Ukraine ?
Donnez-moi du papier à lettres.
Aussi des enveloppes.
La plume. L'encre. Le crayon.
Merci. Au revoir.
Bonsoir, Mesdames et Messieurs.

Е се люен жюска льо-
тельдевіль?
Але ту друа, плюї ву тур-
нере дан ля прем'єр
рю а друат.
Деманде а ен ажан,
Се суар же ве-з-о театр.

Ке се кон жу о театр ле-
мен?
Еме ву дансє?
Вуле ву жуе о бійяр?

Тре вольонтьє.
Жабіт рю Карно.
Ле тан е сі бо.
Фет-з-атансьон о транве.

Ву-з-аве резон.
Ву-з-аве тор.
Ком ву вудре... Вене пар
іци.
Же ве-з-а пье. Се гра-
тюї.
Ля Франс е-т-ен бо пеї.

Вуасі мон адрес.
Аве ву ля карт де Лю-
крайн?
Аве ву кельке лівр сюр
Люкрайн?
Доне муа дю папье а
лєтр.
Оси де-з-анвельюон.
Ля плюм. Лянкр. Ле кре-
йон.
Мерси. О ревуар.
Бон суар медам-з-е ме-
сьє.

КІЛЬКА СЛІВ ПРО ФРАНЦІЮ

HISTOIRE

La France s'est constituée sur le territoire de l'ancienne Gaule.

Celle-ci, au I^e siècle avant notre ère, était occupée par des populations d'origine celte ou ibérique, partagées en un grand nombre de cités rivales. C'est en profitant de leurs divisions que les légions romaines de César purent faire la conquête du pays, achevée par le siège d'Alésia et la défaite de Vercingétorix (59-51 av. J.-C.). La conquête romaine enleva à la Gaule sa liberté politique. Elle lui donna en échange les bienfaits d'une civilisation supérieure et une grande prospérité matérielle, qui atteignit, au IIIe siècle, son apogée. Mais à partir du IVe siècle commencent les invasions des barbares, qui ravagent le pays : ce sont des Germains, des Wisigoths, des Vandales, des Huns, mais surtout des Francs. Ceux-ci, avec Clovis (481-511), descendant de Mérovée, réussissent à restituer un moment à la Gaule son unité.

Clovis est le fondateur véritable de la dynastie des Mérovingiens. Mais, après lui, suivant la coutume germanique, ses États sont partagés entre ses enfants. Souverains de Neustrie

ІСТОРІЯ.

Франція повстала на землях старожитньої Галії, Галія ж, у першому столітті перед Христом, була заселена ріжними народами кельтійського, чи іберійського походження, поділеними на велику силу ворогуючих між собою городів. 1 сане користаючи з їхнього роздору, римські легіони Цезаря могли повести підбой країни, що закінчився осадою Алезії, та поражкою Версенжеторікса (59-51 р.п. до Христа). Римська побіда знищила політичну волю Галії, нагородивши її за це добродійствами вищої цивілізації й великим матеріальним добропутом, що в третьому сторіччі досяг свого найвищого розвитку. Та з четвертого сторіччя починаються наїзди дикунів, що плюндрують країну: це германці, візіготи, вандали й гуни, а особливо франки. Цім останнім, під Кльовісом (481-511 р.п.), нащадком Меровіра, на певний час удалося відбудувати єдність Галії.

Кльовіс є дійсним фундатором династії Меровінгів. Та після нього, за германським звичаєм, його володіння поділили між собою його діти. Володарі

et d'Austrasie *) se font une guerre sans merci, tandis que s'accroît la puissance de leurs nobles « leudes **), dont les chefs, devenus maires du palais ***), réduisent les souverains véritables au rôle de rois fainéants. En 752, le plus puissant des maires du palais d'Austrasie, Pépin le Bref, père de Charlemagne, fonde la dynastie des Carolingiens.

Celle-ci atteint du premier coup son plus grand éclat avec Charlemagne, guerrier puissant, protecteur des lettres, empereur en l'an 800, souverain énergique et obéi. Mais le vaste empire qu'il fonde est démembré au traité de Verdun (843). Charles le Chauve a peine à maintenir dans l'obéissance ses seigneurs, et à protéger l'Empire contre les Normands. Dans un besoin de commune défense, le régime féodal se crée, tandis que s'énerve l'autorité royale. La famille des ducs de France l'emporte peu à peu sur les faibles souverains de la dynastie carolingienne. L'avènement de

Невстрії та Остразії*) вони провадять між собою запеклу війну, а в цю пору виростає могутність їхніх шляхетних лейдів,**) начальники котрих, стаючи мерами палацу (міністрами двору***), зводили справжніх володарів на роля королів - лежибоків. В 752 р. наймогутніший з міністрів двору Остразії Пепин Короткий, батько Карла Великого, закладає династію Королінгів.

Династія Королінгів першим же виступом досягає найвищої могутності за Карла Великого — сильного воївника, опікуна над письменством, імператора з 800 р. володаря енергійного й владного (визаніанського). Та величезну державу, котру він оснував, Верденською умовою з 843 р. пошматовано. Карло Лисий ледве вдержує в підлегlosti своїх шляхтичів та боронить імперію від Норманців. В потребі спільноЯ оборони народжується феодальний лад, а в той же час послаблюється королівська влада. З млявих рук володарів Королінгівського коліна її поволи здобуває родина французьких князів. Запанування

*) Невстрія, або Королівство Заходу, одна з трьох великих держав франків, під першим поколінням французьких королів. Обіймала краї, розташовані між Люарою, Бретанню, Ліманшом і Мозеллю. Переївала в постійному суперництві з Остразією.

Остразія, або Королівство Сходу, держава на схід од франківської Галії; Мец — столицею в 511-843 р.р. Щаслива суперниця Невстрії, вона була колискою династії Королінгів.

**) Це ім'я давалося в германців, а після й у франків, тим відданим, що їх кожний воївник мав при собі; відси вже й усім вільним людям, котрі присягли королю на вірність.

***) Мер палацу, або міністер двору — найвищий урядовець держави під час Меровінгів. Починаючи від Пепина Деристальського, мери палацу були більше могучі, ніж самі королі.

Hugues Capet (987) amène au pouvoir la famille capétienne.

Les premiers Capétiens, d'abord souverains féodaux, et peu obéis, s'attachent, avec l'appui de l'Eglise, à ramener l'ordre dans leurs domaines, à forcer, avec Louis le Gros, l'obéissance des seigneurs, et à restaurer l'autorité royale. Ils évitent prudemment de prendre une part trop grande aux croisades, favorisent les communes, agrandissent, avec Philippe Auguste et saint Louis, leur domaine familial, malgré l'hostilité des rois d'Angleterre et des empereurs d'Allemagne (bataille de Bouvines, 1216), et créent de toutes pièces une administration dévouée. Philippe le Bel, aidé par ses légitistes *), défend l'indépendance de la couronne contre les prétentions temporales du pape, et convoque les premiers états généraux **). Louis X émancipe les serfs. Malheureusement, au XIVe et au XVe siècles, la dynastie capétienne, représentée depuis Philippe VI (1328) par les Valois, est arrêtée dans ses progrès par la guerre de Cent ans, que marquent les défaites de Crécy, de Poitiers et d'Azincourt. Les efforts de Charles V, aidé de Du Guesclin, ne peuvent expulser complètement les Anglais de France. Après le triste règne du dément Charles VI, et les discordes sanglantes des Armagnacs et des Bourguignons,

Гюга Капета в 987 р. приводить до влади родину Капетинців.

Перші Капетинці, спочатку удільні дідичі незначної поваги, беруться за обовязок — запровадити за допомогою церкви лад на своїх володіннях, примусити за допомогою Людвига Товстого панів до підлегlosti та встановлюють королівську повагу. Обережно уникують надто великої участі в Хрестових походах, опікуються селянством, побільшують за Пилипа Августа й святого Людвига свої родинні посіlosti, не дивлячись на ворожість англійських королів і німецьких імператорів (битва під Бувін у 1216 р.) та творять з усіх частин справний лад. Пилип Гарний, підможений своїми лєгістами,* боронить незалежностi держави від свіцьких намірів папи та скликає перші генеральнi стани.**) Людвиг X дає волю кріпакам. На нещасти, въ XIV и XV століттях діяльність династії Капетинців, од Пилипа VI представлена Валійцями, занепадає дякуючи Столітній війнi, которую значать поражки під Кресi, Пуатьє та Азенкуром. Зусиллям Карла V, которому допомогає Дюгеклен, не вдається, однак, цілком вигнати англійців з Франції. Після сумного панування Карла VI та крівавих сварок між Арман-

*) Легісти — ті, що знали, чи студіювали закони в державі. Так звано дорадників королів Капетинців що працювали, спираючись на римському праві, над розвитком королівського самодержавства, в цілях боротьби з феодалізмом. Ногаре був головним легістом Пилипа Гарного.

**) В протилежність до "станів провінціальних", котрі репрезентували тільки поодинокі землі в державі, "Генеральними станами" звалися всенародні збори, де засідали представники цілої нації, тобто, посли від духовенства, шляхти й народу.

le dévouement de Jeanne d'Arc et des généraux de Charles VII sauve la France, que le roi réorganise et dote d'une armée permanente. Après lui, Louis XI, l'ennemi actif et implacable des grands vassaux, brise la puissance de la Bourgogne sous Charles le Téméraire; mais son successeur, Charles VIII, engage la France dans les guerres d'Italie. Celles-ci, marquées par la rivalité de François I^r et de Charles-Quint et les progrès de la Renaissance en France, s'achèvent seulement sous le règne de Henri II. Mais de nouvelles crises surgissent avec les guerres de religion. Les derniers Valois, Charles IX et Henri III, gouvernent sans autorité un royaume ravagé par les discordes civiles.

Avec Henri IV, la branche des Bourbons parvient au trône. Son chef pacifie la France par l'Edit de Nantes, l'enrichit par les réformes de Sully, et restaure définitivement l'autorité royale. Celle-ci, sous Louis XIII, trouve avec Richelieu le fondateur véritable de l'absolutisme. Après les succès de la politique de Mazarin dans la guerre de Trente ans (traité de Westphalie), et en dépit des troubles de la Fronde *), Louis XIV est déjà à son avènement le maître absolu de la France et le sou-

няканцями й Бургіньянцями, жертвеність Жанни Дарк і генералів Карла VII рятує Францію, которую король реорганізує та нагороджує столою армією. Після Людовига XI, жувавий і запеклий ворог великих бояр, ламає опір Бургунії під Карлом Одважним, але його наступник, Карло VII, втягає Францію в війни з Італією. Ці війни, що їх позначило суперництво між Францом I і Карлом Пятим та поступ французького Ренесансу (Відродження), закінчуються лише під час королювання Генриха IV. Але новий розбрат виникає під час релігійних воєн. Останні Валійці, Карло IX та Генрих III, без впливу керують державою, роздертою громадянською незгодою.

За Генриха IV галузь Бурбонів добуває трону. Цей її начальник утихомирює Францію Нантським Універсалом, збагачує реформами Сюлі та остаточно скріплює королівську владу. Ця влада за Людовига XIII знаходить в особі Рішельє основоположника справжнього самодержавства. Наслідком політичних успіхів Мазарина під час Тридцятилітньої війни (Вестфальський договір) та в звязку з заворушеннями Фронди *) Людовиг XIV вже на початках королювання стає самовладним паном Франції та най-

*) **Фронда** — назва громадянської війни, що відбувалася між партією двору (Ганна Австрійська й Мазарин) та парламентом в роках 1648-1653 в добу недолітства Людовига XIV. Слово походить од гри в "фронду" (швигавку, кидало, прашу), в которую бавилися діти на ту добу по паризьких ровах. Поліція забороняла гру, але діти часто ставили її опір, зустрічаючи самих гвардистів швигавкою. Якийсь жартун порівняв ворогів Мазарина з цими (дітьми) фрондистами: натяк дуже вдався їй слово лишилось.

verain le plus puissant de l'Europe. Mais, malgré la sage administration de Colbert, et les habiles réformes militaires de Louvois, la situation de la France et de la royauté est compromise par des guerres trop fréquentes, dont la dernière s'achève au désastreux traité d'Utrecht (713); par les dépenses excessives des constructions de Versailles; et par la maladroite et injuste révocation de l'Edit de Nantes (1685). Au cours du XVIIIe siècle, les vices privés de Louis XV, l'absolutisme de son gouvernement, les échecs de sa politique extérieure (guerre de Sept ans, perte de l'Inde et du Canada), font sentir à tous la nécessité de réformes politiques et sociales. Les philosophes critiquent sans relâche les abus de l'ancien régime, les avantages sociaux accordés aux ordres privilégiés, noblesse et clergé, et qui sont hors de rapport avec les services qu'ils rendent. De ce mouvement d'idées, auquel Turgot essaye vainement de donner satisfaction, de la mauvaise administration des derniers ministres du faible Louis XVI, sort la Révolution française.

La Révolution française brise définitivement l'absolutisme royal : la France a désormais une Constitution; il n'y a plus de sujets, mais des citoyens. L'égalité civile est fondée dans la nuit du 4 août 1789. A travers les crises intérieures qui signalent son gouvernement et les violences de la Terreur, la Convention sauve la France de l'invasion étrangère, élargit ses frontières, organise l'enseignement national, donne au pays une âme nouvelle. Après les

могутнішим володарем Європи. Та не дивлячись на мудру управу Кольбера й зручні військові реформи Лювуа, становище Франції й королівської влади гіршає наслідком частих воєн, з котрих остання закінчується руйнуючим Утрехтським договором (1713 р.), надмірними видатками на будову Версаю та підступним і несправедливим скасуванням Нантського Універсалу (1685 р.). Протягом XVIII сторіччя особисті вади Людвига XV, самовладство його уряду, й поражки в закордонній політиці (Семилітня війна, втрата Індії та Канади) — всім дають одути потребу політичних і соціальних змін. Фільозофи невинуще атакують зловживання старого режиму й соціальні пільги у привілеїзованих станів — шляхи та духовенства, що їх пільги не є помірні до тих заслуг, які віддають. З цього ідейного руху, котрого Тюрою надаремне силкується задоволльнити, з кепського урядування останніх міністрів кволого Людвига XVI народжується Французька Революція.

Французька Революція ламає остаточно королівське самовладство; від нині Франція має Конституцію: підданих більше не існує, лише громадяне. Громадянську рівність проголошено ніччю 4-го серпня 1789 року. 1 крізь внутрішні заломи, властиві тодішньому урядові, та крізь насильства терору, Конвенція рятує Францію від чужоземної навали, поширяє кордони держави, організує народну освіту та дає країні нового духу (нову душу). Після

années troublées du Directoire, Bonaparte, premier consul, puis empereur, affirma, mais il limite les conquêtes de la Révolution. Il organise une administration très fortement centralisée, et sanctionne dans le Code civil (1804) les réformes sociales de 1789. Mais son gouvernement est despote, et la gloire militaire qu'il donne à nos drapeaux promenés dans toutes les capitales de l'Europe est chèrement payée du démembrément de la France en 1815, après la défaite de Waterloo.

L'effort principal de la France depuis 1815 a eu pour objet la conquête définitive de la liberté politique. La Restauration (Louis XVIII et Charles X) lui donna une Constitution ou Charte écrite. Après la Révolution libérale de Juillet 1830, Louis-Philippe fit de cette Charte une vérité. Les Journées de Février 1848, qui fondèrent la IIe République, établirent en France le suffrage universel, que le gouvernement, pourtant peu libéral de Napoléon III, n'osa lui enlever. Du Second Empire, il reste le souvenir d'une réelle prospérité matérielle, d'un essor rapide de l'industrie et du commerce par l'établissement du libre-échange (1860), la construction des chemins de fer, etc., mais aussi d'une politique extérieure déplorablement conduite et dont le terme fut la désastreuse guerre franco-allemande de 1870-1871, que l'Empire n'avait su ni prévoir ni préparer. Si le gouvernement de la Défense nationale, avec Thiers et Gambetta, sauva l'honneur, il ne put éviter la perte de la Lor-

неспокійних літ Директорії, Бонапарт, перший консул, згодом імператор скріплює, хоч і обмежує здобутки революції. Він організує сильно зосереджений лад та затверджує в громадському Кодексі (1804 р.) соціальні реформи 1789 р. Та його уряд є деспотичним і військова слава, що її здобуває для своїх прaporів походами по всіх столицях Європи, оплачується дорогою ціною поділу Франції в 1815 році, після поражки під Ватерльо.

Основні зусилля Франції після 1815 року мали на цілі остаточне закріплення політичної волі. Реставрація (відновлення монархії) за Людовига XVIII і Карла X принесла їй Конституцію, або писаний Універсал. Після ліберальної революції в липні 1830 р. Людвіг-Філіп перевів цього Універсала в дійсність. Лютневі дні 1848 р. в котрі повстала Друга Республіка, встановили в Франції загальне голосування, що його уряд Наполеона III, хоч і мало ліберальний, не посмів скасувати. Від другої Імперії лишився спогад про справжній господарський добробут, про швидкий розвиток промислу й торговлі, завдяки встановленню вільного обміну в 1860 р., про побудування залізниць і т. д., хоч так-само й про бідолашну закордонну політику, котра закінчилася руйнуючою франко-німецькою війною 1870-1871 р., що її Імперія не вміла ні передбачити, ні приготувати.

І як що уряд Національної Оборони, з Тьєром і Гамбетою на чолі, врятував честь, однак

raine et de l'Alsace, au traité de Francfort. Depuis 1871, la IIIe République, régie par la Constitution de 1875, s'est efforcée de reconstituer les forces vives du pays, de lui donner une armée et une marine assez fortes pour que son alliance pacifique fut recherchée en Europe, d'agrandir son domaine colonial en Algérie, en Tunisie, au Maroc, au Tonkin et à Madagascar; de garantir l'instruction obligatoire qui, seule, forme des citoyens dignes de ce nom; d'assurer enfin aux classes laborieuses les bénéfices des principes de stricte solidarité humaine, qui sont les legs les plus précieux de la Révolution.

La longue guerre de 1914-1918, qui s'est terminée par l'écrasement de l'Allemagne, a rendu à la France l'Alsace-Lorraine.

CLIMAT.

La France fait partie de la zone dite tempérée; mais de notables différences dans la répartition de la chaleur et de l'humidité ont permis de distinguer sept grandes régions climatiques : 1. le climat breton très doux et humide; 2. le climat parisien, modérément froid et humide pendant l'été; 3. le climat vosgien, aux hivers durs et neigeux, aux étés chauds et secs; 4. le climat rhodanien, inégal comme le précédent, mais généralement plus sec; 5. le climat aquitain, aux hivers tempérés, aux étés très chauds et orageux; 6. le climat auvergnat, dur, humide et brumeux; 6. le climat méditerranéen, aux hivers d'une grande grande douceur, aux étés chauds et très secs.

не міг уникнути втрати Льотарингії й Ельзасу по договору в Франкфурті. Від 1871 р. ІІІ Республіка, побудована на Конституції 1875 р., змагала підняти живі сили країни, дати їй досить сильну армію й флоту, щоб одкрити Франції шлях до мирних союзів у Європі; збільшити свої колоніяльні владіння в Альжирі, Тунісі, Мароко, Тонкіні й на Мадагаскарі; забезпечити обовязкове навчання, що єдине витворює громадян, тідних цього імені; врешті, забезпечити працючим клясам зиски на основах братерської солідарності, котра є найціннішим здобутком Революції.

Довга війна 1914-1918 р.р., що закінчилася погромом Німеччини, вернула Франції Ельзас - Льотарингію.

ПІДСОННЯ.

Франція належить до країн з уміркованим підсонням, але помітні ріжници в розподілі тепла й опадів позволяють поділити її на сім великих теренів підсоння (кліматичних): 1) підсоння бретанське — дуже лагідне й вологе; 2) підсоння паризьке — в міру холодне, вологе зими та досить тепле літом; 3) підсоння вогезьке — гостра й снігова зима та тепле й сухе літо; 4) підсоння роданіанське — нерівномірне, як і попереднє, але загалом більш сухе; 5) підсоння аквітанське — зима поміркована, літо дуже тепле й буряне; 6) підсоння оверніанське — гостре, вологе й мрячисте; і 7) підсоння середземноморське — з дуже лагідними зимами й теплим та дуже сухим літом.

COLONIES.

Le domaine colonial de la France comprend EN AFRIQUE : L'Algérie et ses dépendances sahariennes, la Tunisie et le Maroc (protectorat), les ensembles administratifs désignés sous les noms d'Afrique-Occidentale française et d'Afrique-Equatoriale française, la Réunion, Madagascar, les Comores, les Somalis françaises; EN ASIE : l'Inde française (Pondichéry, Mahé, Chandernagor, Karikal, Yanaon); l'Indochine française (Cochinchine, Tonkin, Annam, Cambodge, Laos); EN AMERIQUE : Saint-Pierre et Miquelon, la Martinique, la Guadeloupe et ses dépendances, la Guyane; EN OCEANIE : la Nouvelle-Calédonie, les îles Loyalty, les Marquises, Taïti, les îles Tuamotu et Wallis.

ARMEE.

L'organisation militaire de la France repose sur le principe du service personnel, obligatoire pour tous. Tout citoyen valide est incorporé successivement dans : 1. l'armée active; 2. la réserve de l'armée active; 3. l'armée territoriale; 4. la réserve de l'armée territoriale. L'effectif est réparti en 20 corps d'armée, auxquels il convient d'ajouter quatre divisions de cavalerie et 4 divisions à effectifs renforcés de l'armée française du Rhin. La défense du domaine extérieur de la France est assurée par une armée coloniale stationnée partie en France, partie dans les possessions d'outre-mer. —

MARINE.

Au point de vue maritime, le littoral français est partagé en quatre régions, commandées chacune par un vice-amiral mar-

КОЛЬОНІЯ.

Кольоніяльна ділянка Франції складається: в Африці: з Алжиру та належного йому терену в Сахарі, Тунісу й Мароку (протекторати); адміністративних одиниць під назвою Західної Французької Африки та Рівнікової Французької Африки; Об'єднання; Мадагаскар; Комарських Островів та французької Сомалії; в Азії: з французької Індії (Пондішери, Маге, Чандернагор, Каракаль, Янаон; з французького Індо-Китаю (Кохінхіна, Тонгкін, Анам, Камбоджія, Ляос); в Америці: острови св. Петра й Мікльон, Мартиніка, Гваделупа й його принадлежності, та Гвіана; в Океанії: Нова-Каледонія, острови Льюїлти, Маркізів, Таїті, Туамоту й Валіс.

АРМІЯ.

Військова організація Франції основана на засаді особистої служби, обовязкової для всіх. Кождий здоровий громадянин поспідово заличується: 1) до чинної армії, 2) до резерву чинної армії, 3) до територіальної армії та 4) до резерву територіальної армії.

Чинний склад ділиться на 20 корпусів, до котрих належить додати ще 4 дивізії кінноти й 4 дивізії побільшого складу рейнської французької армії. Оборона кольоніяльних володінь запевнена кольоніяльною армією, росташованою частинами в Франції, а частинно в заморських володіннях.

ФЛОТОТА.

Під поглядом флоту, морські сили Франції поділені на 4 райони, під командою віце-адмі-

time, qui réside dans un des grands ports militaires : Cherbourg, Brest, Toulon et Bizerte.

GEOGRAPHIE ECONOMIQUE. — La France est un pays agricole par excellence, mais la crise économique qui sévit sur l'Europe entière a ralenti sa production. Elle ne produit ni assez de blé, ni assez de vin pour sa propre consommation, bien que les populations rurales retirent encore des profits appréciables de la culture du blé et de la vigne, de même que de l'élevage du cheval, du bœuf, des moutons et des porcs. Par contre, quelques cultures industrielles, telles que celle de la betterave, se sont sensiblement développées, et l'exploitation de richesses souterraines est en pleine activité. Le commerce intérieur est favorisé par les voies ferrées et les canaux.

GEOGRAPHIE POLITIQUE. — Avant 1789, la France n'avait aucune Constitution, à moins que l'on ne veuille donner ce nom à un ensemble de traditions et d'institutions que le roi, chez qui se confondaient tous les pouvoirs, était libre de modifier à son gré. Depuis 1789, huit Constitutions se sont succédé en France: 1. la Constitution de 1791, qui établissait la monarchie constitutionnelle et une assemblée législative; 2. la Constitution de 1793, qui ne fut jamais appliquée; 3. la Constitution de l'an III (1795), instituant le Directoire, le Conseil des Anciens et le Conseil des Cinq-Cents; 4. la Constitution de l'an VIII (1800), établissant le Consulat; 5. la Charte de 1814, modifiée par l'Acte additionnel de Napoléon I^r en 1815 et en 1830 après la Révolution de Juillet; 6. la Constitution de 1848, instituant la Répu-

рала, морського префекта, що перебуває в одному з великих військових портів — Шербур, Брест, Тульон і Бізерт.

ГОСПОДАРСТВО. — Франція є наскрізь сільськогосподарською країною, але господарська криза, яка лютує над усією Європою зменшила її продукцію. Вона не продукує ні досить збіжжя, ні вина для своїх власних потреб, хоч її хліборобське населення ще й досі тягне цінні зиски з культури збіжжя та виноробства, як і з хову коней, волів, баранів та свиней. З другого боку, де-що з промислу, як от бурачаного, трохи розвинулось, а добуваюча промисловість перебуває в повній активності. Внутрішня торгівля розвивається, дякуючи залізницям і водяним шляхам.

ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ. — Перед 1789 р. Франція не мала своєї Конституції, як що не назвати цим іменем збір традицій і установ, що їх король, котрий тримав всю владу, мав право змінити на свою руку. Від 1789 р. вісім Конституцій (устроїв) чергувалося в Франції: 1) Конституція 1791 р., що встановила конституційну монархію та Законодавчі Збори; 2) Конституція 1792 р. котру ніколи не введено; 3) Конституція III року (1795), що встановила Директорію, Раду Старших та Раду П'ятисот; 4) Конституція VIII року (1800), котра запровадила Консулат; 5) Універсал 1814 р., що його змінено додатковою Постановою Наполеона I в 1815 р. та в 1830 р. після Липневої революції; 6) Конституція 1848 р.,

blique, le suffrage universel et une Assemblée législative; 7. la Constitution de 1852, qui fut plusieurs fois modifiée pendant le second Empire; 8. la Constitution de 1875. Aux termes de cette dernière, la France est une République constitutionnelle et unitaire; le pouvoir exécutif est exercé par un Président, assisté des ministres responsables; le pouvoir législatif, par le Sénat et la Chambre des députés (le Parlement).

Le territoire français est réparti, au point de vue administratif, en 90 départements. Chaque département, qui a à sa tête un préfet, est divisé en arrondissements ou sous-préfectures, subdivisés à leur tour en cantons et en communes. Le préfet est assisté d'un conseil général, élu au suffrage universel à raison d'un conseiller par canton; le sous-préfet est assisté d'un conseil d'arrondissement. L'administration de chaque commune est confiée à un maire, assisté d'un conseil municipal. Il existe en France 279 arrondissements, 3.019 cantons, 37.972 communes et 40.744.000 habitants.

La justice est rendue dans chaque canton par un juge de paix, dans chaque arrondissement par un tribunal de première instance. Il y a 27 cours d'appel, pour juger à nouveau les affaires des tribunaux de première instance. La Cour de cassation siège à Paris.

Sous le rapport de l'instruction publique, la France est divisée en 17 académies. Sous le rapport de l'administration ecclésiastique, on compte 17 archevêchés (18 en comptant l'Algérie) et 72 évêchés.

— (Larousse) —

що на її засаді встановлено Республіку, загальне голосування та законодавчу палату; 7) Конституція 1852 р., що кількаразово була змінена під час другої Імперії (монархії); 8) Конституція 1875 р. На основі цієї останньої Франція є Республікою конституційною і централізованою; виконавчу владу виконує Президент через відповідальних міністрів, а законодавчу владу Сенат і Палац депутатів (парламент)

Територія Франції поділена, з адміністративного боку, на 90 департаментів. Кождий департамент, що має на чолі префекта, поділено на арондісманни, чи інакше підпрефектури, які в свою чергу діляться на кантони і комуни. При префекті знаходиться генеральна рада, вибрана загальним голосуванням, по одному радникові на кантон; при підпрефекті знаходиться рада арондісману. Управа кожною комуною є довірена мешканцям, при котрій міська (чи сільська) рада. У Франції існує 279 арондісманів (підпрефектур), 3019 кантонів, 37972 комуни та 40.744 000 мешканців.

У кождій комуні чинить суд мировий суддя, а в кождій арондісмані трибунал 1-ої інстанції. Існує 27 апеляційних судів для вироків у справах трибуналів 1-ї інстанції. Найвищий Суд засідає в Парижі.

Під поглядом народної освіти, Франція поділена на 17 академій. А під поглядом церковного устрою, поділена на 17 архиєпископств (18, як що лічити Алжир) та 72 епископств

LA MARSEILLAISE

(Hymne français)

ПРИМІТКА. Ще раз зазначаємо, що наголос у французькій мові падає на ту останню голосівку, котра вимовляється. Тут наводимо французьку "Марсельєзу" (національний гімн), позначаючи тлустим друком ту голосівку, що на неї паде наголос. Коли це складна голосівка, тобто, звук, який складається з двох, чи й більше літер, як ои, eu, au, eaux, то тлустим друком пишемо всі ті літери. Одночасно, познайомимось і з французьким національним гімном. В односкладових словах наголосу не ставимо.

Allons, enfants de la patrie,
Le jour de gloire est arrivé;
Contre nous de la tyrannie
L'étendard sanglant est levé.

Aux armes, citoyens! Formez vos bataillons!
Marchons, marchons, qu'un sang impur abreuve nos sillons.

Nous entrerons dans la carrière
Quand nos aînés n'y seront plus,
Nous y trouverons leur poussière
Et la trace de leurs vertus;

Aux armes, citoyens! Formez vos bataillons!
Marchons, marchons, qu'un sang impur abreuve nos sillons.

Amour sacré de la patrie,
Conduls, soutiens nos bras vengeurs,
Liberté, liberté chérie,
Combats avec tes défenseurs!

Aux armes, citoyens! Formez vos bataillons!
Marchons, marchons, qu'un sang impur abreuve nos sillons.

Rouget de l'Isle.

VŒUX POUR LA FRANCE

Dieu de la liberté, chéris toujours la France :
Fertilise nos champs, protège nos remparts;
Accorde-nous la paix, une heureuse abondance,
Fais-nous toujours les rois des arts.
Donne-nous des vertus, des talents, des lumières,
Le zèle du devoir et le respect des droits,
Une liberté pure et des lois tutélaires,
Et des mœurs dignes de nos lois.

Marie-Joseph Chénier.

ПРО ПРАВА Й ОБОВЯЗКИ ЧУЖИНЦІВ У ФРАНЦІЇ

В'ІЗД ДО ФРАНЦІЇ.

Пас.

Кождий, хто бажає в'їхати до Франції, мусить мати свій національний пас. За браком його, заробітчане з Західної України одержують польський пас, що його видають адміністративні органи міністерства внутрішніх справ на місці, а емігранти з Наддніпрянщини одержують од влади тієї країни, з котрої хотять до Франції в'їхати, так званий Нансенівський паспорт (у Франції він зветься "сертифіка д-ідантіте"). Діти до 15 літ мусуть бути додписані на пасі одного з батьків.

Віза.

Крім паса, на в'їзд до Франції треба мати ще й спеціальний дозвіл-візу. Віза видається консульськими установами Франції закордоном. Віза бувас: 1) *транзитова* — на право проїзду по французькій території, без права зупинки в Франції; 2) *тимчасова* — на обмежений реченець перебування в Франції (не довше як пів року) та 3) *постійна* — на необмежений час перебування в Франції. Хто має тимчасову візу й бажає перейти на постійний побут, чи протягти час побуту, за місяць до вичерпання візи має подати до французького Міністерства Внутрішніх Справ заяву, просячи дозволу на постійний побут, чи продовження тимчасового перебування. Заяву подається префектові департаменту на провінції, або префектові поліції в Паризі та його околицях (департамент Сени). Заява пишиться на пітемпліованому папері за 3 франки 60 сантимів. Віза лічиться постійною, якщо вилана не менше, ніж на рік. Вона дає право на одержання "карт д-ідантіте".

"Карт д-ідантіте".

Чужинець, котрий лишається в Франції довше, ніж два місяці, мусить мати французький документ для чужинців, або "карту д-ідантіте". Така ж карта обов'язкова й для дітей понад 15 літ, незалежно від того, до чи після цього віку

вони в'їхали до Франції. Ті з чужинців, котрі живуть у Парижі, чи в департаменті Сени хлопочуть про документ у паризькій префектурі, а ті, що живуть на провінції, хлопочуть у місцевих комісаріятах поліції, чи меріях. Заяви подаються на спеціальних бланках, котрі в префектурах видаються дурно. До заяви додається документ, що на його підставі чужинець в'їхав до Франції, 4 фотографії, так зв. "сертифіка де домісль", що його видає патрон готелю, чи по-мешкання й засвідчується в найближчому комісаріаті поліції та оплату за карту (20, чи 100 франків, залежно від заняття заявляючого). На представлениі документи видається "респісе", або тимчасова посвідка, котру обмінюються на "карту д-ідантіте" щонайраніше через 3 місяці.

За "карту д-ідантіте" 20 фр. платять: робітники всіх категорій, наколи заробляють до 18.000 франків на рік і одержали від Міністерства право на працю, чи прибули на працю на підставі контрактів, засвідчених тим же Міністерством Праці в Парижі; далі, студенти, чи учні, але не професійних шкіл; письменники й журналісти, що є членами союзів чужоземних письменників і журналістів, або членами відповідних синдикатів та вчені. Причім, право на 20-франкову карту мають лише члени родин індустриальних і сільсько-господарських робітників, члени родин інших категорій чужинців платять сто франків. Сто франків платять за "карту д-ідантіте" всі інші категорії чужинців, особливо ті, котрі мають карту з поміткою "сан професьон", або "нен травайер".

Ця карта дійсна на два роки, лічучи з дня прибуття на французьку територію. Що два роки її належить одновити. Обмінюються карту там, де вона видана, представляючи для обміну: стару карту, 2 фотографії, знов "сертифіка де домісль", засвідчений комісаром поліції, робітниче посвідчення від роботодавця, що чужинець у нього працює в даний момент, за такою-то оплатою й по такому-то фахові, засвідчене комісаром поліції, оплату за карту та оптимільовану заяву за 3 фр. 60 сант. Особи, що з одного департаменту переїхали до другого, при обміні "карту д-ідантіте", крім зазначеніх документів, мусять ще представляти й паса, що на його підставі в'їхали до Франції та 2 додаткові фотографії. А робітники, прибувші на підставі контрактів, ще й засвідчення, що відбули контракт.

Особи, що живуть у Парижі, але по картах виданих на провінції, після вичерпання реченця карти мусуть її обміняти в префектурі поліції в Парижі*). На обмін "карту д-ідантіте" дається 3-х місячний реченець од того числа, по котре карта дійсна. Після вичерпання цього реченця на необмінені карти накладається карта, причім, зазначені три місяці таксамо вічуються до кари: 5

*) Адреси всіх потрібних установ подано на "Інформаційній сторінці".

фр. за кождий місяць на карти за 20 фр. та 20 фр. за кождий місяць на карти за 100 франків. Крім того, за необмін карти винний підлягає судовій владі, а за невплачення кари може бути висланий за межі Франції. Видана “картд-ідантіте” дійсна на терені цілої Франції.

“Ресепісе”.

“Ресепісе” важне лише в тій місцевості, чи місці, де воно видане. На “ресепісе” необхідно робити всі помітки при переміні місця побуту, а при переїзді в другий департамент, чи з одного міста в друге для сталого побуту, необхідно замінити старе “ресепісе” на нове. Для цього треба з'явитися до місцевого комісаріату, мерії, чи взагалі установи, котра відає “карт д-ідантіте”, представити своє “ресепісе”, паса, 4 фотографій, “сертифіка де домісль”, робітниче свідоцтво від фабрики, чи патрона, як що прохаче з робітником, та обмінити все це на нове “ресепісе”. “Карт д-ідантіте” видається префектурою того департаменту, де чужинець проживає, тому обмін “ресепісе” необхідний, бо інакше чужинець не одержить “карт д-ідантіте” в новому департаменті. Вимагати “карт д-ідантіте” з другого департаменту нема жадної рації, бо префектури висилають чужинцеві карту через установи його місця побуту, а не особисто. Й як що він не заміняє своєчасно “ресепісе”, видане в другім департаменті, або навіть у другій місцевості того самого департаменту, то й “карт д-ідантіте” йому не видадуть. Всяка кореспонденція з установами в цього приводу є заявкою, бо ці установи не мають права вести переписку з приватними особами.

Пересування. Втрата карти.

При пересуванні по території Франції, чужинець мусить кождий раз з'являтися до найближчого комісаріату поліції, чи мерії, де комісаріату нема, й заявити про виїзд. При повороті так само. При зміні сталого місця побуту теж, представляючи кождоразово “сертифіка де домісль”. Порушення цього правила потягає за собою кару.

На випадок втрати карти, або “ресепісе”, необхідно з'явитися до комісаріату свого місця побуту, заявити про згубу та просити скласти “просе вербаль де перт”. Цю заяву комісар пересилає префектові й на цій підставі про хачеві видається “дюпліка”, або відпис карти, чи “ресепісе”, котрий оплачується в тім же розмірі, що й “карт д-ідантіте”, чи “ресепісе”.

“Екстре д-іматріюлясьон”.

Крім “карт д-ідантіте”, робітник мусить одержати одночасно ще й “екстре д-іматріюлясьон”, документ, що дає право на працю, де зазначається, на якій підставі робітник одержав право на працю. Цей документ оплачується в розмірі 6 фр. 65 сант.

Робітнича “карт д-ідантіте”.

На робітничу “карт д-ідантіте” мають право ті чужинці, що прибули до Франції на підставі контрактів. На французькому кордоні вони одержують, після санітарного огляду, так зв. “соф кондюї” (припис), з яким доїжають до місця своєї праці. На місці вони зобовязані, протягом 8 днів з хвили прибуття, з'явитися в префектуру, комісаріят, чи мерію для одержання “карт д-ідантіте”. За невиконання цього припису чужинець підлягає карі.

Подаючи заяву про “карт д-ідантіте”, чужинець представляє одержане на кордоні “соф кондюї”, санітарне свідоцтво, пас, контракт і “сертифіка де домісль” та, на вимогу, фотографії. Робітник зобовязаний відбити контракт, а порушити може лише з дозволу роботодавця. По закінченні контракту мусить одержати засвідчення, що відбув умову й господар до нього не має жадних претензій. Це засвідчення треба скріпiti підписом комісара поліції, або мера, де комісара нема. За зірвання контракту без згоди господаря винний може бути висланий з Франції. В кождій “карт д-ідантіте” зазначається професія, або заняття, чи фах, а працювати можна лише по тому фахові, котрий зазначено в документі.

Одбувши контракт і маючи “карт д-ідантіте”, робітник може виїхати до іншого місця, але працювати по фахові, зазначеному в карті. Переміна професії, без спеціального дозволу, може відбутися лише через рік після одержання карти.

Наколи ж чужинець прибув до Франції без робочого контракту, однак бажав би, чи змушений обставинами працювати має найперше вибрати “карт д-ідантіте” звичайним шляхом, а після розпочати заходи на одержання праці. Найдовши такого роботодавця, що йому згодиться дати працю, він одержує від нього посвідчення, або “сертифіка де травай”. В цім посвідченні має бути зазначено, що такий-то зобовязується дати такому-то працю після дозволу Міністерства Праці, платню в такому-то розмірі та реченець (на час не менше року). Цей “сертифіка де травай” чужинець засвідчує в комісара поліції, чи мера й представляє в Міністерство Праці, або його відділ на провінції. До цих наперів треба ще долучити медичне свідоцтво від зазначеного міністерст-

вом лікаря, котре видає прохачеві спеціальний припис для цього, з зазначенням адреси лікаря. Медичне свідоцтво коштує 30 франків, котрі виплачуються лікареві.

Наколи міністерство видасть згоду на працю, так зв. "аві фаворабль", тоді чужинець представляє це "аві фаворабль" до префектури, або комісарові по-ліції, чи мерові, де префектури нема, одержуючи нове "ресенсіс", або "карт д-ідантіте" з зазначенням фаху, котрий стоїть в "сертифіка де травай". Після такої зміни чужинець може працювати в того господаря, від котрого одержав "сертифіка де травай", або й в іншому місці*). За працю без "аві фаворабль" чужинець може бути висланий за межі Франції, а роботодавець покараний в розмірі до 7.500 фр.

Переміна професії.

Особи, що мають уже робітницу "карт д-ідантіте", але бажають перемінити заняття, чи фах, мусять перш за все постаратися про "сертифіка де травай" на нове заняття, чи з новою професією, засвідчене в Міністерстві Праці. Наколи після одержання робітничої "карт д-ідантіте" пройшло щонайменше рік часу, то новий "сертифіка де травай" представляється в префектуру, або мерію, чи комісаріят, де видається прохачеві нова "карт д-ідантіте", з зазначенням нової професії. За зміну карти належить внести нову оплату. Для осіб же, котрі мають робітницу карту менше року, зміна професії не може відбутися без спеціального дозволу Міністерства Праці ("аві фаворабль"). Для студентів, комерсантів, журналістів та осіб, що займаються вільними професіями, та зв. ліберальними, на зміну професії не потрібне "аві фаворабль" міністерства.

Чужинці, що прибули, чи прибувають до Франції після 1 січня 1930 року без робітничих контрактів, дозволу на працю взагалі одержати не можуть.

Наколи чужинець прибув до Франції як сільсько - господарський робітник ("агрікультур"), а відбудувши контракт бажав би перейти на іншу працю (в промислі, чи де-инде), на зміну професії мусить одержати дозвіл Міністерства Праці ("аві фаворабль"). Для цього він представляє в Міністерство Праці, чи його відділ на провінції нове робітниче свідоцтво, чи так зв. "сертифіка де травай" з новою професією, а одержавши "аві фаворабль" звертається за відповідною зміною в карті до префектури, комісара, або мера. Не вільно працювати не по тому фахові, котрий зазначено в "карт д-ідантіте", або в "ресенсіс".

*) Всякі зразки подань і заяв на французькій мові подано на "інформаційній сторінці".

Викликання родичів, чи приятелів на працю до Франції.

Для цього потрібно наперед забезпечити свого родича, чи приятеля працюю. Перебуваючий в Франції старається дістати для родича, чи приятеля контракт на роботу. Контракт має бути не менше, ніж на 6 місяців, а в нім зазначається ім'я, прізвище, національність, професія, по котрій має працювати та розмір платні, чи заробітку. Контракт засвідчується комісаром поліції, по місцевості роботодавця та представляється в Міністерство Праці, чи його відділ на провінції. Після одержання з Міністерства Праці дозволу, або "аві фаворабль", контракт повертається до роботодавця для візування префектурою й Міністер. Закордонн. Справ. І лише після цього його пересилається родичеві, чи знайомому, котрий представляє контракт французькому консулові для одержання візи на в'їзд до Франції. Одержані контракт приїздить до Франції, відбуває контракт, або його зриває з письменного дозволу роботодавця та працює надалі по своїй професії, в якому забажає місці.

Виїзд із Франції.

Для виїзду з Франції жадного дозволу не потрібно. Для виїзду потрібно лише мати пас та заявити в комісара поліції, як при звичайному пересуванні з одного місця на друге. Для тих, що бажають вернутися до Франції через деякий час, потрібно мати ще й візу "але е ретур" (туди й назад), котра видається в префектурі, по представленні паса й "карт д-ідантіте". На "ресепісе" віза не видається.

Нансенівський пас.

Для в'їзду й для виїзду з Франції, емігранти з Наддніпрянщини мусять мати Нансенівський пас. Для перебування в Франції цей пас не є обовязковим, отже, він може бути й передавнений. Відновляти, чи одержати новий Нансенівський пас треба в префектурі того департаменту, де емігрант перебуває. Нансенівський пас видається на підставі старого паса й "карт д-ідантіте". Нансенівський пас видається, як і "карт д-ідантіте" на кожну особу понад 15 літ, тобто, не може видаватися на цілу родину.

Міжнародний пас.

Для осіб, котрі перебувають у Франції, але не можуть мати ні національного, ні Нансенівського паспорту, існує "Міжнародний пас", або "Тітр д-ідантіте е де вуайяж". Він таксама видається префектурою відповідного департаменту, або префектурою поліції (для Парижа й департаменту Сени), але на підста-

ві спеціального дозволу Міністерства Закордонних Справ. “Міжнародний пас” теж дійсний на в'їзд і виїзд, але на протяг не більше 6 місяців.

Студенти.

В цілях інтелектуальної й державної пропаганди, для студіючих Франція робить спеціальні полекції. Ми вже зазначили відносно права на 20 франкову “карту д-ідантіте” для студентів. Оминаючи ділянку початкової й середньої освіти, в котрій учні - чужоземці зрівняні з французькими дітьми, вищі студії в Франції можна одержати в усіх школах, крім, де вимагається французьке горожанство для студентів, тобто в школах, де приготовляється будучих державних урядовців Франції, або старшин армії. В Франції існує 17 університетів, відкритих для чужоземців: дев'ять з 4 факультетами (правничим, історично-фільзофічним, фізико - математичним та медичним) — в Парижі, Тулузі, Бордо, Лілі, Ліоні, Монпельє, Нансі, Стразбуру і Альже; шість з 3 факультетами (правничим, історично - фільзофічним і фізико - математичним) в Е-Марсей, Каені, Діжоні, Греноблі, Нуайє й Рен; два з 2 факультетами (історично-фільзофічним і фізико - математичним — в Безансоні і Клермоні). Поза тим для чужинців відкриті майже всі технічні й фахові школи, або на рівних правах з французаами, або на правах вільних слухачів, на підставі спеціального дозволу, але в кождім випадкові без права займати урядову посаду по закінченні науки. Це саме відноситься й до професій оборонців, лікарів, дентистів, аптекарів і т. д. Чужинець у Франції може працювати інженером, архітектором, банківцем, але тільки в приватних підприємствах, або на власну руку, де на це позволяють державні закони.

Право на працю в себе.

Чужинці мають право працювати в себе дома на свій власний рахунок, маючи “карту д-ідантіте” з зазначенням “сан професіон” (без професії), але платячи 100 франків. Жодного спеціального дозволу на таку працю не потрібно, оскільки продукт праці не продається на ринкові. Наколи ж чужинець, працюючи в себе, бажав би мати робітників (більше одного), то мусить вибрати патент і “режістр де комерс”, як що має свою власну фірму.

Про документи в чужих мовах.

Документи в чужих мовах, як що їх представляється в офіційну французьку установу, мусять бути перекладені на французьку мову. Переклад має зро-

бити офіційний, або присяжний перекладчик, список котрих завше можна дістати в усіх судах, меріях і комісаріятах. Підпис перекладчика, крім того, має бути посвідчений комісаром поліції того місця, чи району, де живе перекладчик, або міститься його бюро.

Право закладати організації.

Всяка організація, що не має комерційного, чи взагалі грошового характеру, може закладатися свободно, в межах існуючих законів. На підставі закону з дня 1 липня 1901 року, кожда організація мусить бути зареєстрована в префектурі департаменту, а в Парижі в префектурі поліції. При зголошенні, або декларації організації необхідно представити префектові такі документи: 1. Заяву, написану на штемпльованому папері вартості 3 фр. 60 сант. й адресовану префектові з зазначенням назви організації й її цілі, адреси сталого побуту (сьєж сосьяль); імен, призвіщ, заняття та адрес усіх установителів, як і імен, призвіщ, заняття й адрес членів управи; 2. Статут організації, написаний на штемпльованому папері, в двох примірниках, підписаний установителями з зазначенням поділу обовязків членів управи; 3. Зошит з понумерованими сторінками, 4. З фр. 60 сант, грошими. Звичайно, протягом двох-трьох тижнів префектура пересилає голові організації росписку про одержання декларації та повертає зошит, що його сторінки опечатує свою печаткою. Цей зошит призначається для записування всіх змін, які повстають в складі управи, чи в самому статуті організації. Протягом місяця, з дня одержання посвідки від префектури про існування організації, в офіційному журналі ("журналъ офісель") мусить бути подано спеціальне оголошення про заснування організації. Оголошення здається до агенції "Гавас" на 62, рю де Рішельє, в Парижі, оплачуєчи відповідну суму (коло 50 франків). Про всякі зміни в управі, чи в статуті, або адресах управи треба повідомляти префектуру в найшвидчому часі, додаючи оплату в сумі 3 фр. 60 сант.

Про шлюб.

Офіційним шлюбом у Франції лічиться горожанський шлюб (в мерії). Перковний має настать після горожанського, причім, він не вважається обовязковим з погляду державного права. Щоб узяти шлюб, треба представити в місцеву мерію обом нареченим: 1. свої "карт д-ідантіте", 2. "карт де домісіль", 3. посвідки про народження молодої й молодого, або свідоцтва про розвід, чи вдовинство. Наколи не можна добути посвідок народження, чи метрики, можна

скласти в мировому суді ("жюж де пе") так зв. "акт де ноторьете". На відбутий шлюб мер видає шлюбне свідоцтво та родинну книжку. А протягом 8 діб з дня шлюбу, новоженці мусять явитися в префектуру, мерію, чи комісаріат для подачі заявлання про видачу нових "карт д'ідантіте" (переміна горожанського стану). Для цього мусять з'явитися обоє, представити родинну книжку, по 4 фотографії, старі "карти д'ідентіті", паспорта, що по них прибули до Франції, "сертифіка де домісль" та внести нову оплату.

Про народження.

Про кожду народжену дитину необхідно скласти заяву до мерії свого арондісмана в Парижі, або свого міста на провінції. Заява має бути подана протягом трьох днів з дня народження дитини. Заяву подають батьки, або найближча рідня по тій формі, яка мається в мерії. При заявлі треба представити: 1. шлюбне свідоцтво, або інший документ, що встановляє взаємовідносини батьків, 2. свідоцтво лікаря, або акушерки, що були присутні при народженні дитини. По кількох дніях мерія видає метрику.

Дитина, вроджена від шлюбу чужинця з французькою горожанкою, лічиться французького підданства. Французька горожанка, що шлюбом з чужинцем утратила своє громадянство, може його собі вернути шляхом зłożення заяви (з дозволу чоловіка) про бажання вернутися в французьке громадянство. Заява подається як при натуралізації. Батьки, що бажають вписати свою дитину як французького горожанина, подають, при народженні дитини, спеціальну заяву мировому судді своєї місцевості. На підставі нової устави про горожанство, питання натуралізації та національності дітей від мішаного шлюбу значно поширене. Згідно з цим новим правом, вроджена від матері, уродженої в Франції, дитина лічиться французького горожанства, а кожда горомадянка Франції шлюбом з чужоземцем не тратить своєї національності, як що сама не зрічеться її.

Соціальне забезпечення, чи "Асюранс сосьяль".

На підставі закону з дня 1 липня 1930 року, всі наймані робітники, якою б не була їхня праця, в віці не старше 60 літ підлягають так зв. соціальному забезпеченню, або законові про "асюранс сосьяль", але тільки тоді, як заробляють: до 15.000 франків річно у містах з населенням менше 200.000 душ, та до 18.000 франків річно у містах з населенням понад 200.000 душ. Для осіб, які мають дітей, це число умовного заробітку підвищується. Закон про "асюранс сосьяль" однаково обовязковий для французів, як і для чужинців, які працюють у Франції не менше 3 місяців. Порядок одержання лікарської помо-

чи та інше зазначено в тих формулярах, котрі кождий забезпечений одержує під час декларування його дирекцією заводу, чи власником підприємства. Кождий забезпечений має право вимагати докладного ознайомлення з тим законом та правами й обовязками, котрі з нього випливають.

Захорування. Шпиталь.

Забезпечені на підставі закону про “асюранс соєль”, коли протягом двох останніх перед захоруванням місяців регулярно виплачували вкладку, мають право на безоплатне лікування в усіх державних шпиталах, чи як вони звуться “громадської опіки”. Незабезпечені по “асюранс соєль” і всі взагалі чужинці мають право користати з лікарської помочі в шпиталах на рівні з місцевими громадянами, виплачуючи кождоразово шість франків при зголошенні до лікаря. Для чужинців існує спеціальна лікарська амбулаторія при Міністерстві Праці. Для того, щоб лягти в шпиталь на довше лікування, чи для операції, необхідно наперед звернутися до лікаря, котрий скеровує хорого до відповідного шпитала. В наглих випадках, чи вночі, необхідно звертатися до найближчого поліційного посту, чи навіть поліціянта на вулиці з прозьбою вказати вартового лікаря, котрий зобовязаний явитися до хорого. Так само поліційний комісаріят викликає на вимогу міське авто - амбулянс для перевозу хорого до лікарні.

ІНФОРМАЦІЙНА СТОРІНКА

УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ПАРИЖІ:

Українська Громада у Франції,
Association Ukrainienne en France,
27, boulevard La Tour-Maubourg. — PARIS (VII*).

Український Народний Союз у Франції.
Union Nationale Ukrainienne en France,
27, boulevard La Tour-Maubourg. — PARIS (VII*).

“Українське Слово” — тижневик. Передплата — 12 фр. на 3 місяці. Адреса:
«La parole Ukrainienne». Boîte postale № 40. Rue Cler. Paris VII.

Українська Студентська Громада у Франції,
Association des Etudiants Ukrainiens à Paris,
27, boulevard La Tour-Maubourg. — PARIS (VIIe).

Товариство Запорожців.

Union des anciens Combattants Ukrainiens des Cosaques Zaporogues,
Président : M. J. Doubovy,
2, rue de la Concorde. — ASNIERES (Seine).

Союз Лицарів Залізного Хреста,
Union des Chevaliers Croix de fer Ukrainiens,
Président : M. J. Doubovy,
2, rue de la Concorde. — ASNIERES (Seine).

Українське Т-во приятелів Франції,
Association Ukrainienne des Amis de la France,
42, rue Denfert-Rochereau. — PARIS (V^e).

Спілка українських інженерів у Франції,
Association des Ingénieurs Ukrainiens en France.
42, rue Denfert - Rochereau. — Paris V.

Українська Бібліотека в Парижі.
Bibliothèque Ukrainienne,
41, rue de la Tour-d'Auvergne. — PARIS (IXe).

Українська Церква в Парижі.
Eglise Ukrainienne,
96, boulevard Auguste-Blanqui. — PARIS (XIIIe).

Видавництво "Тризуб".
42, rue Denfert-Rochereau. — PARIS (V^e).

Паризька група українських мистців.
A. Lahutenko,
7, rue Foch. — BOIS-COLOMBES (Seine).

Гурток українських студій у Франції.
Cercle d'Etudes Ukrainiennes en France,
61, boulevard Saint-Germain. — PARIS (VIe).

Літературний гурток "Думка".
Cercle littéraire Ukrainien « Doumka »,
20, rue Baudin. — PARIS (IX*).

Союз українських емігрантських організацій у Франції.
42, rue Denfert-Rochereau. — PARIS (V).

Українська Місія у Франції.
La Mission Ukrainienne en France,
42, rue Denfert-Rochereau. — PARIS (V).

УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ПРОВІНЦІЯХ:

Український Національний Клуб у Кнютанжі.
Club National Ukrainien à Knutange,
Président : G. Afner,
27, rue des Vosges. — NILVANGE (Moselle).

Український Громадський Комітет в Омекурі.
Comité National Ukrainian, à Homécourt,
Président : Ing. Zavorytzky,
Hôtel des Ouvriers. — HOME COURT (Meurthe-et-Moselle).

Українське Т-во "Просвіта" в Шалеті.
Association Ukrainienne « Prosvita »,
Président : G. Zachwalytsky,
35 bis, rue Pascal. — VESINES-CHALETTE (Loiret).

Українська Громада в Шалеті.
Association Ukrainienne à Chalette,
18, rue Lavoisier. — VESINES-CHALETTE (Loiret).

Українська Громада в Пюті.
Association Ukrainienne à Puteaux,
M. Pavlyk, 27, rue Godefroy. — PUTEAUX (Seine).

Українське Т-во "Просвіта" в Іврі.
Association Ukrainienne « Prosvita », à Ivry.
M. R. Yourkiv, 15, rue Mirabeau. — IVRY (Seine).

Українське Т-во "Просвіта" в Шуазі-ле-Руа.

Association Ukrainienne « Prosvita », à Choisy-le-Roi.

Président : D. Pidkovytsch, 6, rue Alfortville. — CHOISY-LE-ROI (Seine).

Українське Т-во "Просвіта" в Біянкурі.

Association Ukrainienne « Prosvita », à Billancourt.

M. P. Nedakacha, 13, rue Solférino. — BILLANCOURT (Seine).

Українська Громада в Мезон - Альфор.

Association Ukrainienne à Maison-Alfort.

M. Rij. 7, rue Maurice-Bertin. — SAINT-MAUR-DES-FOSSES (Seine).

Українське Т-во "Просвіта" в Корбей.

Association Ukrainienne à Corbey (Seine).

Président : M. O. Butynsky.

Українське Т-во "Просвіта" в Мелені.

Association Ukrainienne « Prosvita » à Melun.

M. J. Doubetzky, 42, rue Thiers. — MELUN (Seine).

Українська Громада в Крезо.

Association Ukrainienne,

8, rue des Soches. — LE CREUSOT (Saône-et-Loire).

Українська Громада в Нансі.

Association Ukrainienne,

M. Zakoussylo. Rue du Vieil-Aître. — NANCY.

Українське Товариство в Ліоні.

Union des Ukrains,

M. Chmil. 80, rue Dauphine. — LYON (Loire).

Українська Громада в Ліоні.

Association Ukrainienne,

38, rue Eugène-Fournière. — LYON (Rhône).

Українське Товариство в Діжоні.

Association Ukrainienne,

11, rue Daubenton. — DIJON (Côte-d'Or).

Українське Т-во ім. І. Мазепи в Діжоні.
Association Ukrainienne « Ivan Mazepa ».

Président : P. Gramenko.

4, rue du Pont-des-Tanneries. — DIJON (Côte-d'Or).

Українська Громада в Оден-ле-Тіши.

Association Ukrainienne,

22, cité Montrouge. — AUDUN-LE-TICHE (Moselle).

Українське Т-во "Просвіта" в Орлеані.

Association Ukrainienne « Prosvita ».

M. Radavetz. 5, rue de la Garc. — ORLEANS (Loiret).

Українська Громада в Пон-т-а-Муасон.

Association Ukrainienne,

PONT-A-MOISSON (Meurthe-et-Moselle).

Українське Т-во в Фрівій - Ескарботен.

Association Ukrainienne.

M. Melnyk Stepan. Rue de Voltaire. — FRIVILLE-ESCARBOTIN (Somme).

Українське Т-во "Рідна Хата" в Монлісоні.

Association Ukrainienne « Ridna Chata ».

M. Zrobyk. 53, rue Victoire. Cité Dunlop. — MONTLUÇON (Allier).

Українське Т-во ім. І. Франка в Ліберкурі.

Association Ukrainienne « Ivan Franko ».

M. Terechko. Café Avila. Fosse № 3. — LIBERCOURT (Pas-de-Calais).

Українське Т-во "Просвіта" в Монсо-ле-Мін.

Association Ukrainienne « Prosvita »,

MONTCEAU-LES-MINES (Saône-et-Loire).

Українське Т-во "Просвіта" в Комантрі.

Association Ukrainienne « Prosvita ».

M. Mykola Spas, Cantonnement de Plaveret. — COMMENTRY (Allier).

Українське Т-во "Просвіта" в Сен-т-Елюа ле-Мін.

Association Ukrainienne « Prosvita ».

SAINT-ELOYE-LES-MINES.

Українське Т-во “Просвіта” в Соє де Канпань.

Association Ukrainienne « Prosvita ».

M. Izio. Raperie. — SAUSSAY-LA-CAMPAGNE (Eure).

Українська Громада в Еші (Люксембург).

Association Ukrainienne.

M-r A. Tchoub. 29, rue Bruche. ESCH s/ALZETTE. (Luxembourg).

ФРАНЦУЗЬКІ УСТАНОВИ В ПАРИЖІ:

Префектура Поліції,

Préfecture de Police,

Place Louis-Lépine (Cité). — Métro : CITE.

В Префектурі Поліції урядують: у справах “карт д-ідантіте” для прибувших до Парижа — саль Нор-д-Ест, чужинецький відділ; видача дублікатів на втрачені “карти д-ідантіте” — саль Нор-д-Ест, стіл 10; заміна “рекеніс” виданих на провінції на паризькі — саль Нор-д-Уест, стіл 10; справи пеміни професії — саль Нор д-Ест; справи натуруалізації — саль 136; Нансенівські паси й візи взагалі — саль Нор-д-Уест, паспортовий відділ..

Міністерство Праці.

Ministère du Travail,

391, rue de Vaugirard. — Métro : Convention.

Лікарська поміч для емігрантів.

Dispensaire,

391, rue de Vaugirard. — Métro : Convention.

Прийом хорих од 10 — 12 год. ранку. Записуватись завчасу.

ЗРАЗКИ ЗАЯВ

Префектові поліції в справі “карт д-ідантіте”.

Monsieur le Préfet de Police,

à Paris.

Monsieur le Préfet,

J'ai l'honneur de vous demander de bien vouloir me faire délivrer la
Carte d'identité d'étranger.

(Signature.)

Міністрові Внутрішніх Справ про дозвіл на сталій побут.

Monsieur le Ministre du Travail,
à Paris.

Monsieur le Ministre,

Je soussigné, Kramenko Petro, né le 5 octobre 1893 à Lityn (Ukraine), exilé ukrainien, demeurant à Paris, 40, rue Bonaparte, ai l'honneur de solliciter de votre bienveillance un avis favorable pour que me soit délivrée l'autorisation de travailler en France en qualité de

(Signature.)

Paris, le 20 juillet 1934.

Міністрові Праці про дозвіл на працю.

Monsieur le Ministre de l'Intérieur,

à Paris.

Monsieur le Ministre,

Je soussigné, Horobetz Stepan, de nationalité ukrainienne, né le 18 janvier 1905 à Dolyna (Galicie Orientale), demeurant à Puteaux (Seine), 27, rue Godefroy, ai l'honneur de demander votre bienveillante autorisation pour résider en France définitivement.

Je suis entré en France le 19 mars 1934, venant de Tchécoslovaquie, avec un passeport délivré à Prague le 20 décembre 1933, par le Préfet de Prague et visé par le Consul de France à Prague, le 5 mars 1934.

En attendant votre décision favorable, je vous prie d'agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

(Signature.)

Paris, le 20 mars 1934.

Зразок "сертифіка де травай":

CERTIFICAT

Je soussigné,
propriétaire (directeur) de l'Usine, à Paris, 100, rue Réaumur, déclare vouloir engager M. SMILY DANYLO, de nationalité ukrainienne, demeurant à Paris, 14, rue Bourg-Tibourg, en qualité de
....., aux appointements de 6 francs à l'heure. Je puis lui garantir du travail pendant un an s'il me donne satisfaction.

Je ne puis l'engager que s'il me présente l'avis favorable du Ministère du Travail.

(Signature.)

Paris, le 17 septembre 1933.

Une série unique au monde

Dictionnaires Larousse

NOUVEAU PETIT LAROUSSE ILLUSTRÉ

Librairie LAROUSSE, Boulevard Montparnasse - PARIS

У ВАГА

— В Парижі —

У ВАГА

Українська Кавярня—Ресторан

Дешево, смашно, затишно

Українські часописи

14, rue Bourg - Tibourg. Paris IV. Métro: Hôtel-de-Ville.

ПОДОРОЖУЮЧІ

ПОДОРОЖУЮЧІ

Кождий мусить памятати, що в Парижі існує

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

9, rue Caumartin. Paris IX. Métro: Opéra-Madeleine.

Продаж квитків залізничних і пароплавних, Совісна виміна грошей, Потяги до Галичини, Польщі, Румунії, України, Москвищін та цілої Європи.

Е в р о п и .

Візи полагоджується в один день.

Всі паспортові формальності

УКРАЇНСЬКА ВІЗВОЛЬНА БІБЛІОТЕКА

видала досі:

Федір Крушинський. НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ В ІРЛАНДІІ.

" " ТАРАС ШЕВЧЕНКО — НЕЗРИМІЙ ВОЖДЬ
УКРАЇНИ.

“УКРАЇНЕЦЬ У ФРАНЦІї”. Українсько - французький порадник.

Склад *Ф. Петренко*

Склад видання:

«UKRAINSKA VYZVOLNA BIBLIOTEKA»

11, rue Toullier. Paris V.

Готується до друку:

УКРАЇНСЬКО - ФРАНЦУЗЬКИЙ САМОНАВЧИТЕЛЬ.

ЯК ВАМ ПОТРІБНА ЯКАСТЬ КНИЖКА, МАПА, ЧИ ЛІСТІВКА,
АБО БАЖАЄТЕ СКЛАСТИ СОБІ НЕВЕЛИЧКУ ВЛАСНУ БІБЛІОТЕЧКУ
— звертайтеся до нашого Видавництва.

Typographie Franco-Caucasienne. 59, Faubourg du Temple.